

1718, 14
14
17
DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE

JUDICE
EX ERRONEO CON-
SILIO PRUDENTUM
AUT DECISO PRO-
CEDENTE,

QVAM
INDULTU AMPLISSIMI JCTORUM ORDINIS,
IN PERANTIOVA UNIVERSITATE ELECTO.
RALI ERFORDIENSI,
SUB PRÆSIDIO

ALTISSIMI,
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
OBTINENDIS,
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
IN AUDITORIO JCTOR. MAJORI
DIE IIX. JUNII, A. clō lccc XIIX.
H. C.

SUBMITTET
JOHANNES PAULUS Schneider:
PLAV. VAR.
REGIMINIS DUCAL. SAXO-WEIDAV. ADVOC. LL. P. U. C. S. S.
PATR. SENATOR.

ERFORDIÆ,
TYPIS JOH. HENRICI GROSCHII, AGAB. TYPOGR.

DISSERTATIO IN AURALIS JURIDICAL

JURIS

EX ERRORIBUS CON- SILIO PRESENTIUM

AUT DECISIO PRO- CEDENTE

OPUS

IN AURALIS JURIS ORDINE

IN PERANTIA ET PRÆSENTI ELECTO

RALIS ELECTORIS

SUB PRÆSIDIO

ALTISSIMI

IN SUMMIS REBUS ET IURE HONORIS

ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS

CAUSIS

IN AURIS ET IURE HONORIS

IN AURIS ET IURE HONORIS

DE IURE HONORIS

JOHANNES PALLIUS CANTOR

REGIUM DUCAL SAXONIAE ADVOC ET RECTOR

Q. D. T. O. M. B. V.

CAP. I.

*Continet introitum, controversie statum, ejusque
planiore explicationem.*

§. I.

Ullo non tempore fuerunt suarum in *Introitus*
alios obligationum immemores, sibi *monet, anti-*
que præscriptis Legibus refragantes. *quibus jam*
Et quo magis multitudo hominum *jam a superio-*
crevit, eo copiosior etiam delinquen- *oribus inferi-*
tium turba est reddita; adeo, ut Magi- *ores judices*
stratus Politicus, qui summus audit, *constitutos*
dirimendis discordiis & juri dicendo *esse.*

solus amplius non sufficiens, mediatos
judices & inferiores constituere, antiquitus jam jam, necesse
habuerit. Referunt enim sacre literæ, *Exod. 18. v. 21, seqq.*
Populo Israëlitico ejusmodi inferiorum judiciorum constitu-
tionem, aliis gentibus jam tum usitatam, tempore Mosis inno-
tuisse.

§. II.

Nec alia nostrorum temporum est ratio. Non enim *Sicuti & ho-*
cuilibet & quasvis ob causas licet sacraria Principum adire; *die fieri solce*
A sed

sed undique mediati & inferiores iudices sunt constituti, à quibus subditorum discordium lites, secundum normam à superiore præscriptam, dirimantur, componantur, malefici promeritis pœnis afficiantur, & quoquo versus iustitiæ distributiæ pariter & commutativæ satisfiat.

§. III.

Qui tamen casus non semper ipsi decidant, sed acta transmittere debent. Hoc tamen servato discrimine, ut in casibus, quorum decisionem sibi Superiores aut Prudentum Collegia vindicant, eorundem iussum aut Consilium expectent. Non enim semper, quales esse debent, existunt; Et licet non nisi illi, de quorum pietate, dexteritate, veritate, & juris scientia constat, iudicis officio admitti debeant *Carpzov. p. 1. Dec. 48. n. 14.* dolendum tamen, eventum intentioni saluberrimæ non semper respondere. Occupant enim haud rarò subsellia iudicantium improbi, imperiti, avari & vario vitiorum genere inquinati, ut quam maxime verendum, ne ut plurimum decernatur inique, imperite iudicetur, vel iudex male suo fungatur officio & varias ob causas à vero aberret, perperamque pronunciet. *Carpz. p. 1. C. 26. D. 21. n. 5.* quapropter ubique aut prudentia svadente & proprio iudicis motu, aut necessitate urgente transmissio Actorum & consultatio suscipienda.

§. IV.

Licet id quod transmissio nem sequitur non semper sit verum & iustum. Neutiquam tamen statuimus, transmittendo Acta omnem injustitiam & errorem evitari. Compertum enim est, non modo singulos homines, sed & ingentia prudentissimorum sanctissimorumque hominum consilia se ab erroribus undique liberos præstare non posse; & quotidiana ferme comprobant experientia, etiam à Collegiis, si non ex deliberato animo & studio, tamen ex imbecillitate humanâ, deviari.

§. V.

Status Convorsæ. Cum igitur, & adhibito Prudentum Consilio, nihilominus impingere queamus, si statim sequamur id, quod de cetero loco cum Actis remittitur, constituimus, de Iudice ex erroneo Consilio Prudentum procedente differere. In quo, ubi apparet, iudici nonnunquam esse cavendum, ne ipse per

per decretum rem decidat, nostrum ita versabitur studium, ut 1.) varios recenseamus casus, ubi acta decisi consequendi gratia sunt transmittenda, 2.) quæramus, quid juris, si transmissionem decisi sequatur erroneum? & ad quid 3.) Judex circa expeditionem ejusdem peccans teneatur?

§. VI.

Non autem nos ea cepit audacia, ut eorundem, qui in *Judex intel-*
 terris summi sunt, neminemque præter DEum superiorem *ligitur infe-*
 agnoscunt, potestatem causas, si velint, quocunque ve- *rior.*
 niant nomine, decidendi, restringamus. Principi enim,
 cum ipse sit Judex supremus & fons omnis jurisdictionis,
 adeoque Legibus & ordinationibus Processuum non tantum
 solutus, nisi in quantum per vim pacti aut liberè five spontè
 ad earum observantiam se obligaverit, sed & ipse Leges con-
 dere possit, omnino liberum est, inter litigantes, misso ex-
 terorum consilio, jus dicere, causasque finire. Inprimis
 cum iisdem à latere sunt viri, vitæ probitate, morum hone-
 state, exquisitæ eruditionis dexteritate, actionum gravitate
 coruscantes, & qui omnia secundum mensuram potestatis à
 DEO, Lege, & homine concessæ, & ad tramites juris &
 æquitatis mensurare debent & adamant. Licet constet, haud
 vice simplici, etiam à Regimine Principum partim, ob sum-
 mam rei gravitatem, partim, quod JCTi, ejusdem Consi-
 liarii, hoc onus, ad quod necessario non sunt obligati, li-
 bentius defugiant, quam subeunt, Brunn. *in proc. Inquisit.*
Cap. 8. §. 3. in f. acta ad eos, qui necessario respondere tenen-
 tur, transmitti, posteaque sententias nomine Principis pu-
 blicari. Sed judicem intellectum volumus inferiorem. Cum
 enim JCTi ad summum dignitatis fastigium & eruditionis ver-
 ticem evecti huic labori, ut dictum, in quantum licet, se sub-
 ducant, nemo mediorum & inferiorum judicum se cuique
 causæ decidendæ parem, aut licentiam nullis circumscri-
 ptam limitibus sibi relictam esse judicet.

§. VII.

Decet hunc judicem esse personam autoritate publica *Qui est com-*
 constitutam, quæ in judiciis inferioribus causas cognoscat *petens,*
 &

& finiat. Polleat hinc jurisdictione & sit habilis. Non gaudens enim jurisdictione competente, nec cum nec sine consilio prudentum cognoscere aut decidere debet & potest, cum semper dicatur gravare, quomodocunque procedat *Everb. Vol. 1. Conf. X. n. 2.* Et quamvis judicandi potestas sit de genere permissorum *Treutl. disp. 12. Vol. 1. th. 7. in annot. sub b.* ita cuilibet eadem concedi possit, nonnulli tamen tanquam inhabiles impediuntur aut prohibentur, quos refert *L. 12. de Judic.*

& habilis.

§. IIX.

Imploratus etiam esse debet Judex. Non sufficit autem habilitas & jurisdictione. Imploratus etiam demum & non prius in civilibus officium suum imperitare debet, ubi enim non actor, ibi regulariter nec Judex; consequenter nec decreto, nec sententia opus est. Et licet imploratio partis processus introitum præcesserit, nihilominus tamen, in quovis ferme articulo, nova imploratio intercedere debet, alias Judex, proprio motu, ulterius procedens, pro qualitate actus, nullitatem committit, aut de partialitate se suspectum reddit, aut expensas hiare præsumitur.

§. IX.

Quid per Consilium Prudentum. De Consilio, quod diximus prudentum, paucissimis adhuc sciendum, quod nos per illud responsa, decisa & sententias dicasteriorum indicemus; Principum rescripta & decreta, per sub- & obreptionem aut ambiguam & erroneam relationem impetrata, non excludentes. Alias enim non facile erronei quicquam statui potest in rescriptis eorum, quorum iussa contra jus generale vel utilitatem publicam non sunt impetrata *L. f. C. si contr. jus vel util. v. g. post rem judic. tam ad eam retractandam l. 1. l. 2. C. ut. lit. pend. vel post provoc.* Prætereaque non statim durus, legumque contemptor videtur Princeps, qui in privatis quid duriusculi & non nihil à legibus devii, quod tamen utilitate publica, aut alio modo rependitur, admittit. *Tacit. lib. 24. annal. c. 44.* Mechanici quidem, alique periti, sæpe numero tam in civilibus quam criminalibus sunt adhibendi, eorumque opiniones exposcendæ, sed cum hisce res nobis non est. Assertum enim eorum sententiæ nomen vix meretur, sunt enim in se mere privati, nec

nec publica potestate respondendi gaudent, sed potius informationis & probationis, quam decisionis gratia, eorum effatum desideratur: ut postea demum decretum iudicis aut sententia superstrui possit. Nos autem potissimum quarimus de casu, ubi acta decisionis gratia transmittenda sunt, Interim tangemus etiam, in quantum ejusmodi opiniones à iudice sint expediendæ.

§. X.

Mittimus vero ea, quæ legibus & veritate nituntur, soli *Quid per er-*
 citi tantum de iis, quæ hisce repugnant; & investigamus ad *roneum?*
 quid iudex circa ea in publicatione & executione sit obli- *quid per rō*
 gatus? *procedere.*

CAP. II.

Suppeditat casus nonnullos, transmissionem acto-
rum exposcentes & suadentes.

§. I.

Judex igitur habilis, competens & imploratus non semper *Judex etiam*
 decernendo rem decidere, sed decisionem, transmittendo *in civilibus*
 acta, expetere debet; in causa tam Civili, quam Crimina- *non semper*
 li. Er quamvis in Civilibus eidem alias liberum sit, aut ipse *decidat.*
 decernere, aut per transmissionem actorum decisionem aliis
 relinquere, *Dr. Barib. Hodeg. p. 105.* ita, ut ad transmissionem
 invitatus cogi nequeat, sed, si velit, ipse judicare possit, *Svend.*
in Pr. Fib. p. 793. nec discrimen habeatur, causas inter sum-
 marias & ordinarias, dum hæ, sæpius æque minus, ac illæ
 exactam causæ cognitionem requirant, *Svend. ibid. p. 817.*
 prætereaque, summus Saxonum Legislatores in genere sanxe-
 rit: daß die Sachen durch Decreta erörtert und nicht leicht zum
 Process verwiesen werden sollen / ideoque ejusmodi viris, qui
 sunt litibus cognoscendis & dirimendis idonei, subsellia ju-
 dicum concedi jusserit, *Diss. Adrian. Beyer in process. rer. Me-*
chanic. c. 36. §. 11, nro. 2064. existimans, in Processu ordinario,

quo super singulis ferè articulis pronunciari solet, decretum
judicis non obtinere, sed ex responso collegii Juridici sen-

Partim ob necessitatem, dantur casus, in quibus à decernendo tamen & in civilibus
partim ob aut prudentem est abstinendum.

prudentiam.

§. II.

Ob necessita- Ad illud referimus 1) quando a Superiore causa ita fuit
tem : delegata, ut in ea petatur aut Superioris aut Jctorum deci-
1) *Quando* sum, tunc judex Rescripto contravenire nequit, *Svend. d. l.*
Superior Non quidem hic sermo est, de Commissario Principis, quippe
transmissio- qui absque nullitate, si Princeps aliud voluerit, in causa de-
nem manda- cernere & sic fines Commissionis transilire non debet, quia
vi, jurisdictio ejusdem tantum dependet extenore mandati, &

qui actus in hoc non tenetur, in eodem expediendo etiam
nulla statuitur jurisdictio. Sed de judice alias ordinario
competente agimus, ad quem rescriptum de transmittendis
actis, ad supplicationem partis, emissum fuit. Cum enim
partibus petentibus transmissio actorum denegari nequit,
multo minus mandato & Rescripto Superioris, ad supplica-
tionem unius alteriusve partis obtento, impune reniti licebit.
Plerumque enim subordinate jurisdictio est concessa, hinc
judex Superior à partibus aditus, aut relationem cum actis à
judice inferiore exigere & tunc ipse decidere, aut statim trans-
missionem actorum in Jurisprudentum Collegium mandare
potest; ut taceamus, quod extant casus v. g. res opificum,
item privilegiorum concernentes, quorum decisio Principi-
bus est reservata. *Brunn. in Pr. Civil. c. 7. n. 7. p. 94.*

§. III.

2) *Si partes*
ita compro-
miserunt.

2.) Si quando partes in transmissionem compromise-
runt. Partibus enim licuit etiam in extrajudicialia arbitros
consentire, multo magis in aditionem judicis ordinarii, ita,
ut acta transmittat: In quo jurisdictioni illius nequiquam
præjudicium quoddam affertur, cum causam suam contro-
versam etiam non adito judice componere potuissent. Sapit hæc per transmissionem compromissam intentata litigii
compositio transactionem veluti, cui nec pars *Carpzov. L. 2.*

l. 2. Resp. 36. n. 10. nec iudex contravenire potest; Ex quo sequitur, quod hoc in casu, si partes & quidem ipsæ principales, aut earum mandatarii, speciali mandato instructi, compromiserint in certum aliquod collegium, iudex aliud eligere non debeat, sed præcise transactionem partis sequi necesse habeat. *Carpz. cit. l. & Brunn, in proc. Civ. c. 27. n. 8. p. 249.* Studere enim debet iudex causis fopiendis non excitandis, nisi partes compromiserint in Collegium peregrinum aut prohibitum, tunc iisdem deferri non debet per *L. 3. C. de Jurisdic.* Privatorum enim conventiones iudicem obligare non possunt, ut transgrediatur Leges sibi præscriptas & contra earundem expressum tenorem procedat. Extra casum compromissi autem parti contra unum alterumve Collegium excipienti præcise deferendum non est, imprimis cum reculationis prægnantes & evidentes causæ non allegantur *Brunn. d. l. Riv. ad Ord. P. S. T. 34. Enunc. 2. p. 1167.* Sed tunc stat penes iudicem, ad quod Collegium acta transmitti re velit, *Riv. d. l.* nisi iudicia ad certum Jctorum Collegium sint adstricta. Sic in iudiciis Saxonix sententiæ ex Collegio ejusdem ditionis peti debent sub pœna remotionis ab Actis *Riv. d. l. En. 3. ubi præjud.* Nec semper Collegia ejusdem ditionis promiscue adire licet; Sic quædam Saxonum iudicia ad certum Jctorum Collegium ditionis Saxonix ita sunt alligata, ut sine speciali Superioris Concessione ad aliud acta transmitti nequeant. Uti iudicium Mercatorium Lipsiense præcise ex Scabinatu, qui Lipsiæ est, rogare debet sententias. *Rivin. d. l. En. 3. p. 1169.* Præfecti etiam in inquisitionibus acta Scabinatibus committere debent. *Mand. El. d. 28. Jan. 1579. p. 7. n. 10.* In Brandenburgiâ necesse est, Facultatem Academiae Francofurtensis vel Scabinatum Brandenburgicum consuli per *Constit. El. in Recessu de anno 1611. Tit. 11.* uti allegat *Brunn. in Pr. Inquis. c. 8. n. 5. p. 145.*

§. IV.

Dum autem iudici concedimus libertatem, extra com-
promissum partium eligendi, collegium, quodcunque ve-
lit, neutiquam approbamus modum eorum iudicum, qui in
causis ac si loco Col-
Electio Judi-
cis non ita
extendenda,
Col-

legii ad Re- causis partium civilibus non Collegia JCtorum, sed Regimen
gimen Prin- & tribunal Principum adeunt & rescriptum petunt. Hoc e-
cipale acta nim modo per indirectum partes privantur instantia quadam
mittere pos- & causam suam sufficienter deducere impediuntur. Et cum
sit. contra rescripta non facile disputari *Mand. El. 28. Jan.*

1579. & per *Gail. L. 1. obs. 12. n. 6.* tantum investigari debeat, quæ
 sit voluntas & scientia Principis, nonnunquam male instituti,
 neque partes neque eorum Advocati jura sua
 contra eadem æque libere & mascule ac contra sententias de-

Quod tamen fendere amabunt. Aliter se res habet, quando partes ipsæ
procedit, ad decisionem superioris proxime, non per saltum, compe-
quando sic tentis compromittunt, tunc enim utique iudex ad eundem
compromis- referre & rescriptum expectare debet, ita ut ex iis, qui con-
sum. currentem jurisdictionem habent, iudex eum adeat, quem
 partes nominarunt. Interim negandum non est, ejusmodi
 compromissa & transmissiones actorum in collegia JCtorum
 partibus sæpius esse perniciosas. Præter enim sportulas sen-
 tentiarum, quæ expensas decreti plerumque excedere solent,
 & aut ab utraque parte, aut extra compromissum, à petente
 transmissionem, ita tamen ut à succumbente recuperentur,
Brunn. in Pr. Civ. cap. 27. §. p. 248. sunt eroganda, etiam hoc
 incommodi ex sententia nasci solet, quod, si forsitan senten-
 tia nullitate laboret, in quibusdam judiciis hæc quærela &
 petitio citationis ad certum spatium sit restricta; sic per *ord.*
Pr. Sax. Tit. 38. §. Wenn aber ic. gehöret werde, in foris
 saxon. intra terminum saxonicum est movenda & cita-
 tio in curiis provincialibus & supremo provocationum judi-
 cio, ad proximum, in aliis judiciis intra duplicatum spati-
 um saxonicum est impetranda, sub pœna præclusionis *Menck.*
Tab. syn. ff. quæ sentent. sine appell. rescind. p. 712. præterea certa pe-
 cuniæ summa, qua non statim quis litigantium absque gra-
 vi rei domesticæ incommodo carere potest, in casum suc-
 cumbentiæ, quibusdam in judiciis est constituta, id quod
 non tantum in Marchia Brandenburgica per *Brunnem. Pr. Civil.*
Cap. 28. n. 113. p. 325. sed etiam in terris Saxonis, ubi 49.
 floreni sunt solvendi, obtinet. *Ord. Pr. Sax. Tit. 38.* Cume contra

contra

de veritate decreti sit convicius. Nec licet hoc die ita judicare in obsequio, ut olim, est anceps, tamdiu & de justitia & æquitate sui superfluenti decreti dubitare necesse habet; dubitans autem in conscientia nihil agere, sed actum suspendere, aut, quod hac in re magis consilii, aliis expediendum relinquere debet. Olim quidem in re ambigua judices ita se judicandi necessitate liberare in obsequio, ut pronuntiarent: sibi non liquere *Trent. Vol. 1. disp. 13. n. 17. lit. D.* sed hic pronuntiandi plane frustraneus modus partibus non tantum nihil utilitatis afferet, sed & hodie, ubi sententia definitiva aut condemnationem aut absolutio-

*Sed res est decidenda. Id quod ardua, quod ardua, non raro Dicasterii Assessores consummatissimi in duas plures vires in-resve partes & factiones abeunt; & tunc aliter procedendum, dicum vix ubi aut major pars concludit, aut numero dissentientium semper re- pari existente, eorum suffragiis, qui ob favorem personæ vel causæ pro Reo, libertate, aut ultimâ voluntate &c. judicantur, calculus adjiciendus erit; aliter, quando tres & plures opiniones concurrunt; ubi in colligendis votis eorumque confutatione major exigitur labor, & per *Huber. in prælect. ad Tit. ff. de re judic. n. 18. p. 385.* ad præsumtam potius voluntatem opinantium, & quid eidem magis conveniat, quam ad naturam objecti & causæ decidendæ respiciendum. Sic quando ex tribus arbitris unus in quindecim, alius decem, tertius in quinque condemnat, quinque præstari debent, quia in hanc summam, tanquam minorem & sub majore comprehensam omnes consentiunt, *l. 27. §. 3. ff. de rec. & qui arb. res. cui sane labori judices inferiorum judiciorum, cum ob assessorum paucitatem, tum imperitiam, ut plurimum impares estimandi erunt. Sæpius etiam pugnare videntur cum verosimili mente Legislatoris verba Legis, ubi mentem potius, quam verba sequi necesse est; Conflictus quoque aliquando inter Legem & jus Divinum intercedit, ubi, referente *Hubero d. l. p. 387.* à Joh. à Sande, statuitur, Legem divinam statutariæ esse præferendam, Huberus autem, hoc limitando,**

do, putat, quod pro diverso cujusque reipublicæ statu alia determinatio fieri possit, quam est in Lege divina, quo in casu ad statuti normam causa esset decidenda. Consentaneum præterea est officio judicis rationes juris, quæ partes eorumque Advocati aliquando parum suggerunt, in examinanda causa formandaque sententia supplere *l. un. C. ut qui desunt Advoc. part. jud. sup.*, quamvis id ipsum de factis non liceat, *O. P. S. Tit. 36. §. Weil hierinnen &c.* sed in his Judex acta & probata sequi debeat *l. 6. §. veritas ff. de offic. pref.* Sic ex officio rejiciendus libellus alternativus aut alius ineptus, licet exceptio ineptitudinis non sit opposita, *Rivin. in præjud. Enunc. 19. ad Ord. P. S. Tit. 5. id. d. 1. En. 30.* Et quamvis reus pro confesso & convicto juxta ordinem Processus sit habendus, tamen judex ineptitudinem Libelli, quæ provenit ex defectu legitimi medii concludendi, ex officio attendere reumque absolvere tenetur *Rivin. d. l. Enunc. 42.* Reus enim pro confesso & convicto habetur in factis libellatis ob contumaciam, hinc tamen non sequitur, quod statim ex jure sit condemnandus in id, quod in libello petitur quidem, sed ex ejusdem medio concludendi non fluit, nec ad factum dextre applicandum. Quæ omnia sane judicum inferiorum judicium sæpissime transcendunt.

§. VII.

Et licet judex justitiæ & æquitatis, ratione decisi ferendi *Et licet de in conscientia sit persuasus, tamen prudenter a decernendo veritate de-abstineat; Conscientia enim errare & sententiam erroneam creti ferendi pro vera & justa habere potest Sæpissime sane contingit, ut certum se pu-Collegia interloquantur: würde zusörderst zu denen Acten kommen, prudent-men / daß ic. so ergienge ferner was recht wäre: Sine dubio ju-ter tamen dex acta non manca, sed completa esse credidit, iisque quid, abstinebit, quod in sententia concipienda non omittendum esset, ad-huc deesse non putavit, alias non transmisisset acta; & ta-men in hoc erravit, errorem etiam majorem commisisset, si decretum tulisset. Defectum enim a collegio in actis obser-vatum non deprehendisset, multo minus omisarum circum-stantiarum in decreto concipiendo respectum habuisset. Sic*

oculi plus vident, quam oculus, & totum collegium, singulas forsitan accuratius & penitius inspiciens circumstantias, sententiam justitiæ & æquitati magis convenientiam dixisset. Præterea pro judice decernente non eadem militat præsumptio justii quæ pro Jctorum collegio, inprimis, cum illi asfideant plerumque rerum mechanicarum potius, quam juris periti, partes hinc remedia decretis citius, quam sententiis interponere audent & justio rem sententiam à collegio adipisci sperant, quos sumtus vix fecissent, si ab initio statim sententia petita fuisset.

§. IIX.

5) *Quando* Adduci etiam posset, quod si Judex in causis, quarum scit, rem ali- veritas eundem fugit, non decernat, multo minus hoc offer se habere ficiam impertiat in casu, quo aliter ipsi de facto constat, quam ex a- quam ex actis & probatis apparet. *Ziegl. ad O. P. S. T. 34. ad huc constat.* *verb. in facto nichts suppliret ic.* Ex solâ suâ notitiâ enim neutiquam judicet, sed secundum acta & probata *O. P. S. Tit. 34. §. weil hierinnen ic.* nisi ansam aut nullitati aut remedio suspensivo præbere & partem multis expensis erogandis gravare velit; Probationes autem istæ aut subordinatis testibus aut falsis documentis gestæ esse possunt. Si igitur hoc sciat judex, & secundum acta, quæ tamen falsa esse ipse persuasum habet, judicet, ageret contra veritatem & conscientiam, ad quod tamen per *Treuil. Disp. 12. Vol. 1. n. 14. p. 105. & Ziegl. c. l.* nullo modo tenetur. At *Suendendorff. in notis ad Eckoltum p. 224.* deduxit: Judicem salva conscientia contra privatam scientiam secundum acta & probata judicare posse. Hoc enim exigere ejusdem officium, ut secundum leges, quæ volunt, ut convictus sit condemnandus, judicet. Inter convictum autem & reum f. nocentem haud raro non minimam intercedere differentiam, ita, ut judex condemnans convictum non statim eundem etiam condemner ut reum f. nocentem. Nec veritati afferri præjudicium, cum alia sit veritas rei ipsius, alia actorum, quæ diceretur judicialis, & sufficeret si judex hanc tantummodo observet & ad hanc decusum suum formet. Hinc prudenter magis quam necessario a decernendo

do abstineat, & si secundum acta & probata causam controversam decidere conscientia ejusdem religio, contra acta & probata utilitatis publicæ ratio non permittat, aliis decisionem aut, quod magis consilii, totius causæ tractationem relinquat.

§. IX.

Fieri etiam potest, ut iudex ad instantiam partis acta, 6) *Quando* auditis de hoc petito partibus, in collegium prudentum *Judex trans-* transmittere decernat, quo facto, ipsi amplius in causa pro- *missionem* nunciare liberum vix erit. Pars enim, quæ transmissionem *decrevit.* efflagitavit, jus quælitum jam jam est acta, quod iterum, eadem nolente, auferri nequit, quod enim semel placuit, amplius displicere non debet, in primis cum, ut ajunt, ejusmodi dicta, decisa, resolutiones, vim sententiarum habeant, *Ludov. in Proc. Civ. p. 211. Diss. cum aliis Dn. Berg. in acon. Jur. p. 1035. n. 6.* Juris autem notissimi est, quod iudex sententiam semel latam corrigere, non possit. *L. 55. ff. de re Judic.* Non sufficit autem, quod transmissio non fuerit denegata, sed exigitur, ut sit concessa, quod enim à iudice non denegatur, pro concessio non statim habendum. *Riv. ad ord. P. S. T. 20. En. 87. p. 321.* Sin vero partes, ad quarum preces transmissio fuit *Nisi Partes* decreta, in solvendis expensis sint morosæ, transmissio semel *ipse eandem* decreta revocari à iudice potest, quia sub conditione, si par- *remorentur.* tes præstanda præstarent, transmissionem approbasse videtur;

vel quando pars utraque postea petat cognitionem iudicis; quia juri suo iterum renunciare potest; aut appareat, per calumniam transmissionem esse petitam, decipientibus enim jura non subveniunt, nec iis patrocinium præstant *l. 2. C. si minor se maj. dix. l. 2. §. 3. ad St. Vellej. v. g.* Si forsitan partes extrajudicialiter rem componere & iudicem sportulis promeritis defraudare studeant, adeoque acta in collegium remotum, ex quo eorum amissionem sperant, transmitti petant. *Brunn. Pr. Civ. cap. 27. n. 11. p. 251.*

§. X.

Multo minus iudex potest post obtentam jam sententiam ipse decidere & eandem, si est fundata & legitime, h. *Judex sen-* tentiam iam *tentiam iam* prævia citatione ad inrotationem, *Ludov. in Proc. Civ. p. 208.* obtinuit,

Lim. 1.

208. decisionis & non informationis tantum gratia, petita, seponere potest: sed hoc hujus loci propriè non est. Tunc enim neque decernere neque acta amplius transmittere licebit, sed tam ad publicationem, quam executionem illius sententiæ est obligatus. Partes enim & iudex jam voluerunt sententiam illam justam, quæ transmissionem sit secutura, esse partem actorum, hinc iudex partibus invitis recedere non potest, nedum sententiam, ex singulari erga unam litigantium partem favore, in odium alterius removere. *Riv. in. ad. ord. P. S. T. 34. En. 4. p. 1169.* Nisi, ut infra dicetur, sententia sequatur erronea & partes decretum iudicis respuerint aut detraxerint, tunc ante publicationem ulterior transmissio erit suscipienda. Informationis tantum gratia petitiæ sententiæ huc non pertinent, nec de hisce loquimur. Illis enim non obstantibus, iudici liberum manet, pro libitu eadem sequi, aut aliter rem ipsè decidere, aut novam sententiam petere. Nulla enim hoc in casu intercessit conventio, nec jus partium, & quidquid tunc a iudice publicatur, non sententia erit, sed decretum *Berg. Oecon. iur. pag. 1035. n. 6.* Non autem præsumitur, informationem tantum esse petitam per *Riv. in. En. 4. ad. ord. P. S. T. 34. alleg. præiud. p. 1176. in verb.* Und daß der Rath bloß zu ihrer Information ohne Abschen auf ein Urtheil / so hernach denen Partheyen publiciret werden sollen / den Rechts-Spruch verlanget haben solten / nicht zu vermuthen. Ne igitur iudex suspicionem illicitæ remotionis sententiæ ab actis incurrat, suadendum, ut missiva penes acta servetur, quo pars videre possit, quam sententiam iudex petierit & quando missiva, ut ita loquar, deest, præsumtio contra illum militat *Riv. in. præiud. d. Enunc.* Imo collegia, quando partialitatem vident, interdum missivam, quam in actis desiderant, sententiæ adjiciunt, *Lud. in. Pr. Crim. p. 100.*

§. XI.

Obprudensiam.

Reliquos, qui existere possunt casus, ubi loco decreti, potius sententiam ex Collegio prudentum petere iudex necesse habeat, brevitatis studio mittimus. Præcipue, cum prætereundi non sint casus quidam, in quibus, prudentia sua.

suadente, ultro à decernendo abhorreat. Cuilibet enim licere dicam, an incumbere debet, ita in rebus suis tractandis, se gerere, ut inde sua aliorumque promoveatur utilitas legibus non contraria. Quidni & iudex, in iure reddendo & exequendo, illud sibi commendatum habeat, omnibusque modis observet? Inprimis cum officium ejusdem, præ privatis, id præcipui agnoscat, ut longe pluribus incommodis, quæ aliis extimescenda non sunt, sit expositum. Et sicuti prudentia judicialis, multis in casibus, expectationem consilii prudentum respuens, iudicis resolutionem celerissimam & decisum expeditum, sine cunctatione, postulat, v. g. in arestando debitore, aut delinquente fugitivo, in procedendo contra debitorem ex literis cambialibus conventum & latebras circumspicientem, in actu executionis realiter, imminente concursu, & ubi periculum, ne per arestum alius executionem petenti præponatur, expediendo, & quæ sunt sexcenta alia: Ita & eadem è contra sæpissime decretum dissuadet, & transmissionem actorum magis utilem, exigit.

§. XII.

Repetenda huc non tantum sunt ea, quæ §. 7. de causa *Sic trans-* dubia & ardua incidenter anneximus & §. 8. adduximus, sed *missio sva-* contingit etiam non raro, ut iudex ab unâ alterave litigan- *denda in re-* tium parte domi adeatur: particularitatis sane & suspicionis *by arduis &* notam vix effugiet, si acta non transmittat, inprimis cum *aliis dubiis.* consilium quoddam suppeditavit. Quippe quo in casu, qui- *Quando Ju-* libet etiam ex collegio in actu deliberationis secedere & iuf- *dex domi a-* fragium suspendere debet. Hunc morem & dicasteria te- *ditus est,* nent, ut, quando consilium in causa dederunt, acta remit- tant, & causam neutiquam decidunt, *Brunn. in Pr. Civ. c. 27.* *n. 10. p. 250.* Hoc tamen tantum restringendum, ad casum, ubi Collegium parti petenti, quid faciendum, consulit, non autem, ubi, quid iustum sit, respondit, hoc enim in casu maxime postea decidere potest. Iudex vero, Acta transmittendo evitaturus suspicionem etiam in literis causæ merita non tractet, quamvis prohibitum non sit, singula, quæ in controversiam venerunt, ex Actis extrahere & in Literis ad Collegium datis

dati recensere, ut verus controversiæ status eo felicius & accuratius cognoscatur, qui labor judici eo minorem suspensionem pariet, quando presentibus partibus eundem suscipiet.

§. XIII.

Quando Dominus subditos suos & incolas coram suis officialibus, Pratoribus, Scabinis atque Præfectis iudicio pulsantes, quippe quod iudicium rite sit constitutum per Ord. Pr. S. Tit. 2. in verbis: Das diejenige ic. facere licet, non facile ipsi in causa judicent, sed acta ad collegium quoddam Sapientum diducenda transmittant, ne quicquam suspensionis sublit, Cz. Pr. T. 3. a. 4. n. 107. quæ tamen alias facile subesse possit, cum iudex tunc in causa sua videatur constitutus, quod iura non admittunt l. un. C. ne quis in sua causa in primis, cum Nobilium officiales per se jurisdictionem non habeant, sed delegati tantummodo sint & executores, omniaque ex nutu & iussu Nobilium vel Superiorum facere & disponere dicantur. Cz. ibid. n. 103. & 104. Nec ipsorum Aduarii cum scabinis suis paganis in causa judicent, sed acta ad collegium quoddam mittant per verba, quæ in præiudicio Rivin. Enunc. g. O. P. S. T. 2. habentur: Dieweil a. d. denen Gerichten in Sachen ihres Erb- Herren/ und dessen Unterthanen/ zu Vermeidung allen Verdachts/ der wieder sie ex dependentia partis verhanden/ des sententionirens sich zu äußern/ und dergleichen Acta zum rechtlichen Ver- spruch zu verschicken/ obliegen will/ inmassen solches allenthal- ben sühlich/ und the also dem Herkommen zuwider in dieser Sa- che selbst decretiret ic. Electionem interim habent nobiles an subditos suos coram proprio iudicio convenire & transmissis actis decisionem expectare velint, an, quod licet Myns. Cent. 5. Obs. 1. Gail. l. 1. obs. 1. n. 18. Zang. de Exc. p. 2. c. 1. n. 408. seqq. statim coram Superiore contra eosdem actionem instituere & sic omnem suspensionis speciem effugere malint. Licentia enim coram suo iudicio contra eosdem experiendi in favorem & utilitatem Magistratum est data, favori autem pro se introducto quilibet renunciare valet.

§. XIV.

§. XIV.

Omnes præterea & singula illæ causæ, quæ suspicionem movere possunt, erunt & idoneæ causæ probo judici hasitan- *Quando alio modo suspen- etur videtur.*
di & à decernendo abstinendi. In genere monet *Christ. V. 2. d. 149. n. 3.* easdem ferme causas, quæ ad testes reprobandos adduci possunt, judici quoque recusando applicandas esse, quo refero inimicitias, nimiam familiaritatem, arctissimam conjunctionem &c. pro ejusmodi causâ etiam haberi potest, si judex similem causam, quam aut defendit aut impugnat, habeat, vel in eadem fuerit patronus, si se ingessit &c. *Brunnem. ad L. 16. C. de Judiciis.* Non quidem Judex suspectus redditur, quando filius ejusdem alteri parti advocando assistit, aut judex cum uno ex litigantibus litem patrimoniam habeat, neque tamen iniquiori in ipsum sit animo *Huber. prælect. ad Tit. ff. de Jud. pos. 19.* ubi plura; Nec causæ ejusmodi suspicionis, quæ judicem arcere possunt, statim contra totum collegium locum habent, nisi omnes de Collegio sint suspecti, veluti si pro altero litigantium literas affectum pro- dentes scripserint, *Menck. in Tab. Syn. ff. de except. præscrip. p. 564.* aut membrorum pars major, vel quæ maximæ est autoritatis, suspicione laboret. *Menck. c. l.* Nec, si unus ex Commissariis est suspectus, cæteri statim, si omnes & singuli decenter sunt constituti, à cognitione arcendi erunt. Nilominus tamen Judex, Collegium, & Commissarii ultro à decisione prudenter abstinebunt, ut, tanquam viri honesti & probi, animum omnis plane suspicionis speciem effugere cupientem demonstrant. Agimus autem hoc loco de casu, ubi exceptio suspicionis non est opposita. Hæc enim decenter, cum specifica relatione causarum, ab initio statim, antequam per consensum agnitio judicis est consecuta, motâ, tunc hic plane desinit esse judex, nec cognoscere, nec decernere potest *L. 16. C. de judic. Brunnem. ad d. l. Zang. de exc. p. 2. c. 4. n. 21.* & si de facto cognoscat & sententiam ferat, ea ipso jure nulla est, & quicquid ultra factum, pro invalido & pro attentato habendum, sed omnis cognitio aut superiori aut arbitrariis constitutis erit relinquenda *Brunnem. ad d. l.*

C

Non

Non obstat: quod Judex de competentia sua ipse cognoscere possit: Non enim quaerimus, quid facere liceat, sed quid conducat; praeterea ab exceptione incompetentiae, ad exceptionem suspicionis non valet sequela. Nam alia plane est ratio in iudice, cui exceptio suspicionis movetur, ac in eo, qui de sua competentia cognoscere debet. Quod ad hanc enim ipse iudex sententiam ferre potest, quoties in dubium vocatur, & est ad istam quaestionem satis competens, quia de iurisdictione cognoscere, victum etiam in expensas condemnare potest, v. g. si Reus opponat exceptionem incompetentiae, quia causa esset feudalis, Iudex, examinata causa, eandem decedit, & reum fundatum deprehendens causam ad forum competens remittit, actorem vero in expensas condemnat. Per exceptionem suspecti Iudicis autem reprehenditur & inhabilis redditur persona, & ad indignationem movetur, hinc Iudex esse nequit, verendum enim, ne parti recusanti noceat, cui nihil gravius accidere potest, quam sub Iudice suspecto litigare *Gail. L. 1. obs. 34. n. 4. 6. 7.* Uti vero iudex, opposita hac exceptione, amplius officio suo fungi, adeoque cognoscere aut decernere nequit; ita nec eo in casu, ubi Actor ad iurandum perhorrescentiae, allegatis iustis causis, se obtulit & illud praestitit. Quicquid enim ex parte Rei oppositio exceptionis suspecti Iudicis, id in Actore iuramentum perhorrescentiae operatur. *Rivin. Enunc. 3. ad Ord. P. S. T. 1.* Et quamvis hoc remedium *Domin. Svendend. in proc. Fib. p. 318. seqq.* etiam Reo tribuat, uti formulae ibidem praescriptae demonstrant, magis tamen per *Brunn. in Pr. Civ. c. 23. n. 46. p. 237.* Actori, quam Reo competit, cum huic ordinarie, per exceptionem suspecti Iudicis, abunde iam jam sit prospectum, hoc remedium autem ad extraordinaria per *Riv. d. l.* referatur, ad quae, per iura vulgata, non nisi deficientibus ordinariis recurrendum. Et licet exceptio suspecti Iudicis in eodem iudicio opponatur, non eadem tamen est ratio oblationis ad Jus iurandum perhorrescentiae. Pro admissione enim ad hoc implorandus est Iudex superior *Svend. d. l.* & quidem statim in introitu litis, & antequam Iudex inferior

inferior fit aditus. Cum enim Actor lite iam cepta semel iudicem agnovit, eundem postea tanquam iniustum declinare nequit, nisi causæ horrore & metu, lite iam motâ, demum exoriantur.

§. XV.

Accedit ad hæc, quod causæ non vice simplici aut per modum restitutionis, aut appellationis, leuterationis, re- ob revocatione retractentur, aut quærelâ nullitatis revocentur, aut alio modo retractentur, & alius plane litis eventus, quam antea, andi occasione partibus contingat, per quod plebi, alias iniuriis & Judici- bus infensæ, occasio convitiandi præbetur; quod Judicibus non tam perniciosum & opprobriosum erit, si per sententiam potius quam decretum rem, postea retractatam, antea deciderint.

§. XVI.

Præterea quot causas deciderit, tot inimicos experietur. Ubi ex index. Cz. L. 6. t. 10. R. 97. n. 2. cum semper unus sit condemnandus; & quo majorem quis litigantium spem victoriæ reportandæ fecit, eo magis fortunam ægre feret sinistram & indignabitur iudici, haud raro opportunam expectans occasionem reddendi vicem lati decreti, & vindictæ cupiditatem in iudicem eiusque familiam effundendi; ad minimum verbis iniurius erit & quantum fieri poterit, æstimationi ejusdem detrudere studebit; quam sortem plurima ex parte Judex effugiet, si causam Collegio Jctorum decidendam tradat & sibi suæque familiæ hoc modo prudenter prospiciat; licet expensæ hoc modo partibus fiant maiores, & hæc a iudice, in causæ determinatione, electa via cum detrimento quodam partis, à qua noxia metuenda, insistatur. Iudex enim præcise non est obligatus ad decretum ferendum, & transmittens acta versatur in re licitâ, evitaturus; damnum sibi aut suis imminens, ad quod declinandum à jure naturæ adstringitur, quippe quod officia commoditatis pariter & necessitatis erga alios observanda præcipit, quidni & multo magis erga se ipsum & suos? Præterea damnum quod ejusmodi periculosus litigans sua culpa sentit, per vulgatum, sentire non videtur. Et quo maior

major potentia in parte litigante extimescenda, eo diligentem præcautionem adhibere & actorum transmissionem suæ decisioni præferre debet.

§. XVII.

*Quando pro
Judice alias
presumptio
integritatis
non militat.*

Abstinebit etiam judex a decisione prudenter, ubi aut ex opinione, quam penes vulgum habet, decretum ejusdem actis & legibus non consentaneum aut inconsideratum præsumi potest. Præcipue si aut affectus interdum æstuantes in eo offendantur, aut eruditio ejusdem non sit satis solida, ad minimum per praxin non confirmata nec consumata. Jureconsultus enim ex Alberici Gentilis judicio, quod *Dn Barth. in pres. Hodeg. for.* allegat, quacunque etiam doctrina theoretica polleat, dimidius saltem est Jctus, & uti *idem ibid.* ex Carpzovio loquitur, qui non est practicus, ad gubernandum plane est inhabilis. Qualis autem Judex creditur, tale etiam judicium de facto ejusdem feretur. Quibus cavillationibus maxima ex parte obviandum quando, decisionem aliis relinquit.

§. XIX.

In criminalibus plane non decernant nisi in levioribus.

Sicuti vero in Civilibus judici regulariter decernere licet, & prohibitio ad casus exceptos saltem est restringenda: ita in Criminalibus res longe aliter se habet, quippe in quibus hæc licentia ad causas leviores, ubi forsitan relegatio, detentio in carcere, aut multa indicitur, est applicanda, *Carpzov. Pr. Crim. p. 3. qu. 116. n. 28. Berg. Oecon. jur. p. 31. Spend. ad Fibig. p. 797. Barth. in Hodeg. For. p. 306.* in gravioribus autem res aut ad Collegium Jctorum aut ad Superiorem est deferenda, prout sancitum in *O. Crim. a. f. Menck. in Tab. Syn. ff. de sent. que sine app. resc. p. 712.* Tutius autem est etiam in levioribus acta transmitti *Carpz. d. l.* Licet enim prædictæ minoris momenti esse videantur, in se tamen comparatæ non leve præjudicium Reis inferunt; relegati enim uxore, liberis, amicis, juribus civitatis & commoditatibus ex usu rerum suarum resultantibus, incarcerati autem jucundo exercitio libertatis carere necesse habent, fama insuper quorumvis

Consilii tamen etiam in levioribus acta transmitti.

rumvis ex crimine quocunq̄ue condemnatorum laesionem penes probos & honestos viros patitur. Ut adeo maxime operæ pretium sit, etiam hisce in casibus peritiores, circumstantias ad defensionem Reorum facientes forsitan accuratius perpendentes, consultare, imprimis cum præjudicium semel allatum, non tam facili negotio sit removendum, & licet quis in integrum ratione famæ, plenissimâ ex gratia, quæ tamen non nisi urgentibus prægnantissimis causis fieri debet, restituatur, tamen per *Everb. Conf. 39. Vol. 1. §. 45. & 46.* ejusmodi homo apud bonos semper reputetur pro eo, qualis est.

§. XIX.

In gravioribus vero, uti dictum, judex plane non decernat. Exigit hoc non tantum ordinatio criminalis pluribus vicibus *art. 91. 147. 150. 151. 160. & art. ult.* sed & constitutiones Principum hujus vel illius regionis hoc quam maxime inculcant. Sic in ditionibus Saxon. extant *Rescript. El. de anno 1579. Ordinat. Pol. de anno 1612. ibi sowohl 2c. Rescr. El. ad Scabin. Lips. de anno 1622.* Et in Elect. Brandenb. habetur *Const. El. in Reces. de anno 1611. tit. 1.* his verbis: so hat sich jeder in allen und jeden peinlichen Sachen der rechtlichen Belehrung und Urthel hinsüher zu erhalten. *Brunnem. in Proc. Inquis. c. 8. ejusque membr. 4. n. 5. p. 145.* Et tantum abest, ut iudicibus in Criminalibus pronunciare sit permissum, ut potius illi, qui nomine Principis jurisdictionem administrant, sicut plurimis in locis introductum, sententias, à Collegio Jctorum in Criminalibus impetratas, signatas adhuc & sigillo clausas ad cancellariam Principis mittere teneantur.

§. XX.

Nec immerito in causa tam gravissimi momenti, ubi non de glande legenda aut alia re futili, sed de conservanda securitate publica, de sanguine humano & fama, quæ cum vita pari passu ambulare dicitur, agitur, cura & industria adhibetur omnis. Effragitat hoc prædicta *Const. Crimin. art. 150. in verb. fin.* Wenn zu grossen Sachen / als zwischen dem gemeinen Nuß und Menschen Blut zu richten / grosser ernstlicher

Der Fleiß gehret und angefehret werden soll^{ic}. Exulare debet
 omnis intempestiva severitas & lenitas, sed suum cuique,
 & quantum quisque promeritus est, nec plus nec minus at-
 tribui fas est. Hoc autem difficillimum quid est. Non om-
 nium enim delictorum poenae nominatim sunt statuta per
Ord. Cr. art. 105. nicht alle zufällige Erkenntnis und Straff in
 dieser unserer Ordnung mögen gnugsam bedacht und beschrieben
 werden^{ic}. quia singula singulorum maleficiorum species vari-
 ant pro qualitate circumstantiarum, poenam aut minuenti-
 um aut aggravantium, & iudicis tunc arbitrio est relictum,
 quod certa lege non est definitum. *Carpzov. Pr. T. 8. a. 2. n. 44.*
 Ubi iudicis est, ut juris *L. 12. §. 1. ff. qui & a quib. manum. Nov.*
§. 2. c. 3. & æquitatis *L. 90. ff. de R. 7.* habeat rationem, ita, ut
 in re dubiâ benigniorem interpretationem sequatur *L. 192.*
§. 1. ff. de R. 7. & in obscuris inspiciat, quod verisimilius est,
l. 114. de R. 7. iudicet non secundum verba, sed mentem leg-
 is *l. 8. C. de Jud.* prudenter æstimet, quantum sit probatum.
 Inferere enim sæpius debet rationes decidendi, seu omnia in-
 dicia, quibus ad imponendam v. g. torturam movetur
Brunnem. in Pr. Inquis. c. 8. membr. 5. n. 35. p. 158. ut Reus aut
 Defensor de probatione certus esse possit; Judex autem non
 probans sufficientia adfuisse indicia, injuste tormenta intulif-
 Cui sæpe nu- se præsumitur *Carpz. L. 2. §. 5. Resp. 63. n. 16.* adeoque conve-
 mero inferi- niri potest *Carpz. dec. 188. n. 24.* Hisce vero circumstantiis
 ores Judices exacte ponderandis & excusse discernendis non ubivis in ju-
 non respon- diciis reperitur par copia Ictorum per *O. Cr. art. 146. in verb.*
 dent.) jedoch haben solche Fälle zu Zeiten gar subtile Unterscheid, die
 den gemeinen Mann / so in den peinl. Gericht sitzen / verständlich
 oder begreiflich nicht zu machen seyn. Quotus quisque enim
 est, qui nesciat, jurisdictiones haud raro exerceri, aut ab uni-
 co Præfeto aut Administratore, tunc per *Carpz. Pr. T. 16. a. 1.*
n. 26. uni soli tuto non fidendum, cum nemo sit hominum,
 qui non aliquando ex errore aut affectibus impingat; aut à
 pluribus quidem, sed haud raro mechanicis, aut in causis
 judicialibus parum exercitatis, & tam legum, quam rerum
 forensium parum ignaris, qui aut omnes minus considerate
 suffra.

suffragia sibi invicem conformant, aut in diversas abeunt quidem opiniones, sed collisionem earum in absolvendo aut condemnando prudenter conjungere nesciunt, id quod per *Hub. in præl. ad ff. T. de re jud. pos. 18. p. 385.* inter res admodum dubias & arduas viresque haud paucorum exsuperantes est referendum. Et licet judicia viris honestis, prudentibus & numero sufficientibus sint constituta, rectius tamen iidem faciunt, si totius collegii juridici vota & judicia requirant: Præcipue cum per *Carpzov. d. l.* non imbecillitatis, sed prudentiæ argumentum sit consulere alios & ex plurium suffragiis, quod melius & æquius est, statuere,

§. XXI.

Præterea plerumque proceditur per modum inquisitionis. *Ab sine* nis, ubi Judex Actoris vices sustinere necesse habet, ideoque *at etiam* non etiam judicis officio fungi nec de suis factis commode *quia actoris* cognoscere potest. Ea enim quæ forsitan omisit, in decer- *vices susti-* nendo vix supplebit, nec, quæ impertinenter adjecit, remo- *net, & de* vebit; docent hoc partim acta sapissime cum sententiis, in *proprio factis* quibus supplementum ante omnia injungitur, revertentia, *judicandum.* partim ineptis & inutilibus circumstantiis refertæ petitiones sententiarum de quibus queritur *Brunn. in Pr. inqvis. c. 8. m.* 4. n. 7. p. 146. ad quas sine dubio Judex, si decretum concipere licuisset, respexisset, & ex hisce falsis præsuppositis & narrationibus rem decidisset. Nihil autem refert, an transmittantur acta in Collegium Jctorum, an ad Principis Cancellariam; & præscriptum est in Sax. Præfectis: daß sie wegen *Interim in* der Gefangenen Bescheid oder Rechtsens sich erholen sollen. Ele- *ipsum arbi-* ctio etiam Collegii penes Judicem est; Non tamen penitus *trio est, acta* negligatur petitio & electio delinquentis; ob favorem enim *mittere quo-* defensionis aliquid precibus ejusdem dandum, præcipue si *cunque velit,* eroget sumtus & subterfugia aut protelationem non quærat. *art. ult Const. Crim.*

CAP.

CAP. III.

Investigat: quomodo iudex se gerat, si id, quod transmissionem, decisi loco, sequitur, erroneum deprehendat.

§. I.

Qv. an publicare & exequi debeat iudex decisum, quod erroneum deprehendit.

Congimus nunc nos investigendæ quæstioni, an Iudex, si in prædictis & aliis casibus consilium, decisum, aut rescriptum consequatur, quod erroneum deprehendit, procedere, hoc est illud publicare & exequi debeat? si suæ informationis gratia petiit sententiam res est clara & extra omnem dubitationis aleam posita, quod tunc pro lubitu, aut observando aut rejiciendo eandem, procedere possit, uti supra deductum.

§. II.

Agendum 1) de sententiis si five sint civiles s. criminales, an eas de re publica debeat.

Quando autem liti decidendæ gratia acta sunt transmissa, altioris indaginis est, & ante omnia dispiciendum: an publicare, quod consecutus est, debeat? Dicamus primum de sententiis, non adhibito discrimine, si five sint civiles, five criminales, cum utrarumque eadem sit ratio, postea de Rescriptis.

§. III.

Videtur aliter, quod sic, & quare?

Primo intuitu affirmandum videtur, quod Judici quam maxime sententiam, transmissionem actorum secutam, partibus publicare incumbat, quæcunque illa sit, si five veritate & iustitia, si five errore nitatur. Ajunt hoc affirmantes: quod 1.) Iudex decreverit acta transmittendo, decisum aliunde expectare; quod decretum iterum mutare nequeat l. 55. ff. de re Jud. cum & ejusmodi resolutiones iudicum sententiarum vim habeant. *Dn. Ludov. in pr. Civ. c. 25. p. 211. 2.)* frustra Iudex expectaret decisum, nisi & publicare destinaverit, ab actibus autem frustraneis abhorrent jura & per consequens etiam Iudices. 3.) Effet sententia, quia petitio ejusdem, die

Urthels

Urbets Frage / sit pars actorum, hisce inferenda, nisi hæc mutila & manca fieri deberent, adeoque & publicanda. 4.) Partes jam haberent jus quæsitum, quod ipsis invitis, non posset auferri. 5.) addit sententia, quæ esset irrevocabilis atque incorrigibilis Cz. pr. Crim. p. 2. qu. 61. n. 63. 67. Huber. in prælect. ad ff. de re jud. p. 396. §. 42. hinc publicatio ejusdem non evitanda, 6.) Postularet id praxis quotidiana, testante Dr. Lud. in Pr. Civ. c. 24. n. 26. p. 207. ubi simul Judex secus faciens arbitrarie puniendus.

§. IV.

Sed hæc pro affirmativa adducta nos movere posse non Examinau-
videntur, ut calculum adjiciamus. Quoad 1.) enim procul du-
tur rationes
bjo Judex intender decifum justum; si vero erroneum con adducte sin-
tra intentionem consequatur, non dici poterit, decreto suo gule & refu-
contravenisse, si publicatio intermittitur. Præterea, Lex ad antur,
ducta ss. de re jud. loquitur de sententiis definitivis,
post eas enim definit judex esse judex, non vero post inter-
locutionem, pro qua ejusmodi judicis decretum est accipi-
endum. Hinc immutabilitas tantum sententiis definitivis
proprie competit; Non omnis enim vox judicis est immu-
tabilis sententia, nec auctoritatem judicati continet Ziegl. in
introd. ad Proc. Sax. c. 14. §. 6 p. 59. ibique alleg. l. 7. C. de sent.
& interl. Inprimis ejusmodi decreta & resolutiones interlocu-
torix nec nomine sententiarum stricte sic dictarum l. 3. §. 1. ff.
de offic. pref. vig. l. 19. ex quibus caus. inf. ff. l. 2. ff. de appell. rec. quippe
quæ causæ controversiæ decisionem continere debent, nec ea-
rum effectu seu immutabilitate & incorrigibilitate l. 14. ff. de re
judic. Huber. in præl. ff. de re judic. 41. in fine p. 396. gaudent, sed
potius lite finita, per appellationem interpositam, quip-
pe quævisque ad sententiam definitivam differenda erat, l. 16.
C. d. judic. l. 36. C. de appellat. demum irrevolvi & sub exa-
men de novo revocari possunt; quod fieri haud liceret, si in-
terlocutiones in rem judicatam transfirent, & mutationem
non paterentur E. 7. C. quorum appell. non recip. Sunt equi-
dem, uti praxis terræ Saxonice aliorumque judiciorum ho-
dierna, & data appellandi & leuterandi licentia confirmat,
D casus

casus, ubi interlocutiones, sive simplices, articulum incidentem saltem determinantes, sive mixtæ, quæ indirecte causam principalem, vel ex toto vel ex parte definiunt, v. g. quando injungitur juramentum suppletorium, aut purgatorium, vires rei judicatæ consequuntur & mutari nequeunt. *Huber. in peral. ad Tit. ff. de re judic. pos. 10. 11. 13. p. 383.* quales etiam *Brunnem. in proc. Civ. cap. 27. §. 4. p. 248.* recenset, quando nimirum personæ litigantes sufficienter sunt auditæ, ab his principaliter punctus controversiæ discussus & post plenariam causæ cognitionem decisum est datum, adeo, ut nec postea per appellationem a sententia definitiva interpositam revolutio amplius locum habeat. *Brunn. in pr. Civ. c. 27. n. 68.* sed de his sermo jam non est. Litigantes enim in causa, quæ solum transmissionis punctum & petitionem decisi attinet, vix erunt tam prolixi, adeoque nec judex suo decreto, quando circumstantiarum ratio aliud urget, tam firmiter stare necesse habet, nisi illi ita voluerint, ut sententia, qualis qualis illa sit, publicetur. Et fac, litigantes de transmissione esse auditos, & judicem, causâ cognita, eandem decrevisse, nihilominus a publicando, pro qualitate negotii, abstinere potest. Decreto enim per subsequutam transmissionem jam satisfecit, ab eo autem, ad publicationem sententiæ erroneæ, non valet sequela, cū non præsumatur tam proclivis ad publicandū, uti ad transmittendum. Non enim idem ex transmissione, quod ex publicatione, judici nascitur præjudicium. 2.) Judex sententiam erroneam non publicans actum frustraneum, in expectando seu expetendo sententiam, commisisse dici non potest. Non enim expetiit sententiam injustam aut erroneam sed Sententionantes commiserunt actum frustraneum, dum tulerunt sententiam, quam judex non petiit, & Judex, publicando eandem, pariter actum frustraneum non tantum, sed & partibus perniciosum esset continuaturus. Rectius igitur a publicatione tanquam actu magis frustraneo & nocivo abhorrebit. 3.) quod attinet, à literis, quibus petita fuit sententia, von der Urtheils-Frage / ad sententiam ipsam, tanquam ab antecedente ad consequens, non valet sequela. Curret

ret modo Judex per Registraturam acta perlustrantibus innotesci, se resolutionem suam, in expectando sententiam aut publicandam eandem, non sine causa mutasse, tunc quilibet cognosceret, non esse necesse, ut missiva causa sententia accersatur, aut, si accersita sit & actis inserta, publicetur, nec per separationem ab actis hujus sententiae aut intermissionem publicationis, intercedit mutilatio, aut privatio rei, quae adesse debebat. Negatur enim, erroneam sententiam adesse aut publicari debere. In primis, cum quoad 4.) partibus non praedjudicetur. Non habent enim jus quaesitum, sed offert se injustitia non quaesita, evasura demum, cum praedjudicio litigantium, in jus & veritatem per publicationem & rem judicatam *L. 25. ff. de stat. hom. L. 207. ff. de R. J.* Nisi partes, uti saepius monitum, compromittendo sententiae stare voluerint, tunc enim judex publicationem ejusdem, qualis qualis illa sit, denegare nequit. *Equè minus §. locus Carpzovii & Huberi*, & ab immutabilitate sententiarum deprompta ratio publicationem necessitant. Loquuntur enim Jcti ibidem de sententia publicata & quae vires rei judicatae est consecuta; ea maxime est incorrigibilis, ante pronunciationem autem, sententia nec nomen sententiae meretur, nec attributo ejusdem gaudet. *Ziegl. introd. ad Pr. Sax. cap. 15. §. 1. & 11. Praxis tandem 6.)* ad quam provocatur, nobis non est contraria, constans enim ejusdem observantia, nondum est probata. Potius praeter *Brunnemann. in Pr. Civ. c. 27. p. 250.* Dn. Rivinus nobis adstipulantem Praxin asserit, corroborando simul praedjudicio suum Enunciatum *quum ad O. P. S. Tit. 34.* in quo, quod petitam a Jcti sententiam ante publicationem Judex ab actis remove possit, si modo non fiat ex singulari erga unam litigantium partem favore, in odium alterius adfruit. Ad haec, praxin si excipiamus, Dn. Ludov. c. 1. magis consentientem quam dissentientem habemus, quippe qui Brunnemanni allegati opinionem hisce verbis: *so ist selbste Meinung / wenigstens nach der Praxi nicht gegründet / extra praxin igitur fundatam; putat arbitraria etiam poena, judicibus juxta eundem dictanda, forsitan applicanda erit*

in casu a Dn. Rivino supra allegato, aut ubi Judex non fundatas recedendi a petita sententia rationes habet,

§. V.

Hinc placet Validiores nobis videntur rationes Judici a sententia er-
statuere quod ronea ante publicationē recessum suadentes. Litigantes enim
liceat non pu- expectant a iudice justum, non vero iustitiam & veritatem
blicare erro- adversans decisum; de hoc enim litigant ut causæ suæ con-
neam senten- troverfæ legitimam, h. e. actis & legibus conformem pro-
tiam. nunciationem consequantur. Judex obligatus est tam ex-
Non respon- terne, per promissionem Superiori datam, quam interne, in con-
det enim sen- scientia, ad juste agendum & procedendum, sive hoc fiat ad-
sententia erro- hibito sive omisso Jctorum & Superiorum Consilio; illo in
nea fini lit- casu æque minus ab obligatione liberatur ac in hoc Judici
gantium, enim, non illis, quos consuluit, imputatur; quia horum con-
nec officio silium pronuntiando approbavit & pro justo venditavit. *Brun-*
Judicis. *nemann. Pr. Civ. c. 27. n. 11. p. 251.* Pronunciatio præterea pro
nec requisita requisito habet, ut si legitima *l. 1. l. 14. ff. de re jud.* quam
sententia, præcedat plenaria causæ cognitio *l. 7. C. de sentent. & interl. Cz.*
Proc. Tit. 16. a. 4. n. 44. Quomodo quæso huic expectationi
 litigantium, officio & conscientia judicis, & requisitis tandem
 sententia satis fiet, si Judex errores pro juribus publicet, pro
 justo pronunciet, quod ipse tanquam justum non agnoscit;
 & ad pronuntiandum properet, ubi errores, ceu testes rei non
 satis discussæ & cognitæ, nondum sunt remoti. Et cum læ-
 siones proximi, ut & actiones contra conscientiam rectam aut
 dubiam & scrupulosam susceptæ peccatum involvant, non
 video, quo jure Judex ad Publicandam sententiam, quam
 falsam & erroneam deprehendit, consequenter ad peccatum
 committendum adigi queat. Regeris: qui Peritiores consu-
 luit, & eorum consilium & judicium secutus est, nihil libidine
 injuria, aut pro affectu fecisse dicendus. *Brunnem. Pr. Civ. c. 27,*
p. 251. Sed hoc sufficienter non excusat, dispositio juris
 enim efflagitat, ut judex, quando Peritiores consuluit, ipso-
 rum Consilium diligenter legat & accurate expendat ac dispi-
 ciat: an sibi expediat, illud sequi, nec ne *c. 7. X. de Arbitr. l. 2.*
in fin. ff. mandat. Frustranea esset eadem dispositio, frustra-
 neus

Obj.

Resp.

neus etiam providus hic judicis labor, nisi liceat a sententia, quam ex diligenti lectione erroneam invenit, ante publicationem recedere, eandemque corrigere & emendare; post publicationem enim res non amplius est integra. Adstipulantur nobis opiniones Jctorum; Sic Ziegl. in introd. ad Proc. Affensus Jctorum, c. 14. n. 20. ex Berlich. p. 1. concl. 59. n. 25. statuit: Judicem a Collegio juridico sententiam petitam non teneri sequi & publicare, sed posse aliam, etiam contrariam, ferre. Non enim a Collegio, sed judice sententiam publicante autoritatem & valorem eadem consequitur. Sic Mev. p. 2. p. 286. Judicem sententiam ex Consilio Jctorum latam corrigere & emendare posse. Sic Brunn. d. l. p. 251. cautela loco commendat, ut Judex non tantum sibi rationes decisionis, separatim in chartam conjectas, a Collegio cum sententiâ sibi expetat, sed & actis apertis & resignatis, jubeat discedere litigantes, & sententiam perlegendo dispiciat, an decisum legitime sit latum? ut deprehenso errore, ante publicationem emendatio suscipi queat, ne erronee latam publicando approbet, litem suam faciat, & de Syndicatu teneatur. Acclamat etiam nobis, uti jam diximus, praxis & experientia. Et si judex, uti negandum non est, in omittis accessoriis, sententiam post publicationem eodem die supplere potest, Brunnem. d. l. c. 27. n. 61. p. 265. Berg. Oecon. jur. p. 1040. not. 1. imo nisi ad interesse teneri velit, debet, Ziegl. in introd. ad Pr. Sax. c. 14. §. 22. p. 60. quidni & ante publicationem correctionem curet? & Praxeos

§. VI.

Partibus insuper per providum hunc judicis procedendi utilitas parummodum, ex officio susceptum, magis consulitur, quam sitium promotione necesse haberent, aut remedia interponere & non sine temeritate operis & expensarum jactura correctionem postea expectare, missa Publ. aut præjudicium, interdum non sine dispendio causa, pati. Accidit ejusmodi infelicis eventus casus, coram Judicio Len- Illustr. casu genfeld. in causa injuriarum W. contra P. ubi Sententionantes, quodam, quamvis Actor expresse petiisset, ut, si Reus libellata negaret, denominati testes examinarentur, nihilominus reo præstationem juramenti, licet nemo detulisset, injungebant, simulque exonerat.

operationem conscientiae per probationem mittebant. Judicium sane officio suo bene functum fuisset, si sententiam hanc non publicasset, sed potius iterum transmisisset, ut inunctio jurisjurandi aut probationis conscientiae cessaret. Sed publicabat, & Reus defensione conscientiae per testes fretus, sententiam non suspendebat. In termino autem, ubi pro exoneranda conscientia denominati & producti testes examinarentur, Actor errorem demum in actis deprehendens, contra examinis actum protestando appellabat. Facta relatione ad Superiorem, exoneratio conscientiae per testes Reo denegabatur, annexa ratione: quod in causis injuriarum, ob publicatum sic dictum Duell-mandat, ejusmodi processus ambages non admitterentur: ex quo fiebat, ut Reus plurima ex parte postea facta libelli, quorum maxima pars menti exciderat, jurejurando declinare haesitans, succumberet, quod nequam factum fuisset, si parti libellata per testes demonstrare licuisset & judex sententiam erroneam non publicasset, sed iterum ita, ut Actor negatorum demonstratio injungeretur, corrigendam transmisisset.

§. VII.

Sed quid faciat Judex si non publicet? Sic licebit Judici, ante publicationem, a sententia erronea, siue causa sit civilis, siue criminalis, recedere & aut a collegio decidendam curare, aut in civilibus aliud decretum ferre; nisi declarationem tantum desideret, quae a collegio decidente petenda *Dn. Lud. Pr. Civ. p. 220.* Si altera sententia etiam videatur erronea, aut Judicem dubium magis quam certum reddat, denuo acta erunt transmittenda, aut, praecipue si causa sit criminalis, a Principe informatio petenda, quam sententia sit publicanda?

§. IIX.

*Illustratio
asserri per
casum.*

Sic notatu dignus admodum casus, in Judicio quodam cujus administratio a Dno. Jurisdictionis Autori Diss. hujus postea concedita copiam perillustrationis actorum judicialium concessit, non multis ab hinc annis extitit, quem cum non parum tam ad illustrationem, quam probationem jam dic-
torum

Actorum faciat, recensere libet; ita tamen ut nec Judicii nec
 Dicasteriorum nomina exprimamus, ne existimationi cujus-
 dam quicquam aut detrahere, aut addere velle videamur. Vici-
 nus quidam rusticus, ab altero, in via circumsepta, per ever-
 sionem perticarum & usurpatum exercitium via turbatus, turbato-
 rem qui erectionem earundem impedire conabatur, palo quo-
 dam ita feriebat, ut percussus nonnullos post dies decede-
 ret. Percussor, inquisitione peracta, defensione sua auditus, con-
 tra Collegia B. protestabatur & petebat ut acta ad dicasterium
 C. mitterentur, appellans simul ad Superiorem, nisi petito suo
 deferretur. Judicium, condescendens in desiderium In-
 quisiti, consultabat Scabinatum C. ex quo acta hacce senten-
 tia absolutoria revertentur: *Das Inquisit, gestalten Sachen
 und Umständen nach / von der wider ihn angestellten Inquisiti-
 on zu entbinden. Er ist aber die Unkosten zuerlegen schuldig.*
 Judex hanc justo mitiorem & erroneam sibi visam sententiam
 non publicabat, sed acta sine eadem, in Facultatem B. non
 obstante Inquisiti protestatione & appellatione, transmittē-
 bat, prospiciens sibi registratura quadam, quod nimirum,
 post actorum remissionem, relatio ad Superiorem, si neces-
 sitas & qualitas futurae sententiae id ferat & efflagitet, fieret.
 Ast Facultas B. non decidit, sed interloquitur, quod ante o-
 mnia adhuc semel de lethaliitate vulneris in alia Facultate
 Medica cognosceretur & formula jurisjurandi, a Medico &
 Chirurgo sectioni adhibito praestiti, actis infereretur. Percus-
 sio enim a Facultate Medica B., ex fundamentis, quae
 Medicus & Chirurgus in attestato sectionis & inspectionis
 adduxerant, judicata fuerat pro lethali, Inquisitus autem
 contra lethaliitatem, sectionem, attestatum & sententiam
 Facultatis Medicae B. non nihil protulerat. Acta hinc inde
 Collegio Medico D. transmittentur, quod vulnus pro per se
 & simpliciter lethali agnoscebat, Medic. v. & Chirurgum vero
 omnis culpa expertem pronuntiabat. Unumquodvis horum
 pronunciatorum Medicorum actis quidem adhibebatur, non
 vero publicabatur, sed potius a Facultate Juridica B. iterum
 sententia expetebatur; quae poenam homicidii ordinariam
 gladii

gladii Inquisito dictabat ; Judex, duas sententias toto cœlo differentes, unam absolventem, alteram ultimo supplicio damnantem, præter omnem opinionem, sic nactus, confirmabatur quidem, quod priorem non frustra nimis mitem judicasset, sed posterior contra nimis dura & rigorosa videbatur, dubius plane simul redditus: quamnam ex binis publicaret? Referebat hinc ad appellationem Inquisiti universam causam, adjectis actis integralibus, Principi, resolutionem ejusdem expectans. A Regimine, postquam illud à Scabinatu C. rationes sententiæ latæ absolutoriæ impetrari curaverat, missio actorum cum hisce rationibus Scabinatus C. quarum potissima in eo erat posita, quod perpetratum homicidium pro doloso non sit habendum, sed Inquisitus vim turbativam tantum repellere, jure permittente, conatus fuisset, in Facultatem juridicam D. per Rescriptum judicio injungebatur, ita, ut sententia obtenta cum actis ante expeditionem in Regimen iterum mitterentur. Quo factò, Serenissimus approbans tenorem dictæ sententiæ Facultatis D. quæ probationem inculpata tutelæ per torturam, interloquendo, exigebat, ejusdem Executionem mandabat, nisi Inquisitus defensione sua amplius audiri velit. Inquisitus, qui hæcenus, ob concessum saluum conductum specialem, in libertate, extra squalorem carceris, constitutus erat, nunc vinculis injectus, haud vice simplici, petit publicationem sententiæ ex scabinatu C. jam dudum impetratæ, sed frustra; id quod etiam supplicibus precibus coram Superiore, ast itidem frustra, repetebat, sed potius contra sententiam D. defensione auditur. Qua tradita petit, ut ad defensionem in Facultate E. cognosceretur, gravissime denegatam sententiæ C. publicationem in deductione conquerens. Jcti E. loco torturæ corporalis injungunt spiritualem, simulque dimissionem ex vinculis & detentionem inquisito concedendam esse pronuntiabant, qua publicata & jurejurando præstito, Scabinatus B. qui antea nondum in hac causâ pronuntiaverat, transmissis actis consulitur; qui à penâ homicidii ordinariâ, propter Jurisjurandi præstationem, Reum absolvit

vit, relegationem tamen perpetuam ut & refusionem expensarum, quia forsitan moderamen necessariz defensionis non satis probatum videbatur, injungebat. Sed hac sententia publicanda non erat. Transmissione enim actorum jam suscepta, Reus demum in scriptis rationes, propter quas ab expensis se absolvendum putabat, deducens petit, ut iterum Facultas E. in causa decideret, annexa provocatione ad Superiorem in casum denegati petiti. Cum igitur acta ex Scabinatu B. redirent, Judex eandem cum literis refutatoriis, ad appellationem conceptis, Principi mittit, qui deferens petito Inquisiti transmissionem actorum in Facultatem E. probabat. Ex qua redibant acta cum sententia, quæ Inquisitum, ob moderamen inculpatae tutelæ, per jurisjurandi realem præstationem, probatum, ab inquisitione, & expensis, exceptis iis, quæ ante sententiam C. factæ erant, absolvebat, in reliquis vero ut & omnia inquisito enata damna Dn. Jurisdictionalem ejusque Justitiarium condemnabat. Et quidem hanc ob rationem, quia sententiam C. non publicasset, sed ante relationem ad Superiorem factam, ex Facultate B. aliam periisset, & per hoc expensis & damnis causam dedisset; simulque sub pœna mulctæ aut pro qualitate negotii, privandæ jurisdictionis, ejusmodi propria autoritate in posterum suscipiendam sepositionem sententiarum prohibebat. Judicium nihil minus, quam sententiam contra se latam iri, timens, dubitabat eandem non speratam publicare, sed potius, allegando rationes ex actis culpam & dolum removentes & remotionem ad interim & ad tempus juste factam fuisse docentes, informationem contra dictam sententiam a Facultate juridica B. petebat, quæ hujus tenoris sequebatur: Ist wieder N. N. wegen der an N. verübten Entlebung mit der Inquisition verfahren und auf seine übergebene Defension in Actis fol. 152. b. anfänglich, daß Inquisit gestatteten Sachen und Umständen nach von der Inquisition zu entbinden jedoch die in dieser Sache aufgewandten Unkosten zu erstatten schuldig erkannt worden. Alldieweil aber dieses Urtheil abzugeben zu seyn geschienen / hat

E
mann

man die Acta anderweit zum Verpruch Rechts verschicket: da denn zuörderst / ob die an N. befundene Beschädigung vor und an sich selbst / schlechter dings vor rddtl. zuachten / bey einer Medicinischen Facultät ein Bedencken einzuholen / und als solches erfolget / auch die Verwundung absolute vor lethall darinnen gehalten / auf die Todtes Straffe / gleichwohl nachgehends / daß Inquisit / über gewisse Umstände / von den Echarffrichter mit denen Daumensfücken anzugreifen / und weiter / daß er sich eydlich reinigen solte / interloquirit / und endlich derselbe nach geleisteten Reinigungs Eyde/gängl. absolviret worden / welche absolutoria zugleich mit dahin gehet / daß der Inquisit die aufgewandten Unkosten weiter nicht / als bis zu dem Urthel / darinnen er schlechter dings von der Inquisition losgezählet / abzustatten / die übrigen aber der Gerichts-Herr und Gerichts-Verwalter zutragen / diese auch / dem Inquisito , alle / durch die wiederrechtliche Wegnehmung der Sentenz / durch welche er pure absolviret / von Actis, verursachte Schäden und Unkosten zuerstattet / auch künfftig / dergleichen wiederrechtliche Wegnehmung der Urthel / bey Straffe einer tappferrn Geld-Busse / oder nach Gelegenheit / der Einziehung der Verichte / sich gänzlich zu enthalten verbunden sey. Und entsteht dahero die Frage / ob gestalten Sachen nach / es darbey zu lassen / oder nicht? Ob nun wohl angeführet wird / daß offterwehntes Urthel / welches Inquisiten bloßer Dinge von der Inquisition entbunden / zur Ungebühr von denen Acten genommen / und ohne Erstattung eines unterthänigen Berichts / auch Erwartung gnädigster Resolution darauf / mit anderweitiger Verschickung der Acten verfahren / hiedurch die Sache weitläufftiger gemacht / und Inquisit in Schaden gebracht worden. D. a. u. v. wenn in dergleichen wichtigen penl. Inquisition Sachen / wie allerdings die gegenwärtige / auch dem Unter-Richter / das eingelangte Urthel alzugelinde zu seyn scheint / derselbe zu Beruhigung seines Gewissens / sich darüber anderweit rechtl. informiren lassen mag / ungeächter ihm / wenn zwey einander zuwieder laufende Urthel einkommen / eines oder das andere / nach eigener Willkühr / zur Execution zubringen / nicht frey stehet / sondern das von an höhern Ort zu berichten / und Befehl darauf zu erwarten / obliget.

oblegee / alhier auch die Sache / als welche Menschen-Blut be-
 trifft von der größten Wichtigkeit und darneben dermassen zwei-
 selhafft / daß da sie in andere Rechts-Collegia gekommen / ganz
 unterschiedl. und endlich dennoch auf einen Reinigungs-Eyd er-
 fandt / auch mit eines und des andern Vollstreckung zur Unge-
 bühr nicht geeylet / vielmehr von höhern Ort Verhaltungs-Be-
 fehl eingeholet und Inquisit weiter mit seiner Nothdurfft gehbet
 worden. So ist auch der Gerichts-Herr und Gerichts-Berwalter /
 gedachter massen / die Unkosten zu tragen nicht / sondern der In-
 quisit selbige allein zu erstatten schuldig ; wie denn jene ebenmä-
 ßig mit einer so harten Verwarnung nicht anzusehen gewesen.
*Judicium, hacce ex voto sequuta informatoria, Serenissi-
 mum adit & rationes suas ulterius deducendo, remotionem
 sententia E. & transmissionem actorum in aliud Collegium
 submisit petit, & impetrat ut a Regimine acta in Collegi-
 um exterum omnis partialitatis experts mitterentur, quo fa-
 cto sequebatur ex Facultate juridica F. hac sententia: In In-
 quisitions-Sachen N. N. das von der Juristen Facultät E.
 wieder N. N. und seine Gerichte daselbst ausgesprochene fol. 263.
 befindl. Urtheil betreffend ic. wird nach eingeholten Rath auswärtig
 unpartheyischer Rechts-gelehrten vor Recht erkannt: Daß zwar
 erst besagtes Urtheil/ quoad punctum absolutionis ab inquisiti-
 one, bey denen Actis zu lassen / übrigens aber quoad reliqua
 contenta solches als null zu declariren / und in Gegentheil In-
 quisit in alle auf diesen Inquisitions-Proceß verwendete Unko-
 sten zu condemniren / und der Gerichts-Herr gestalten Sa-
 chen nach / allerdings darmit zuverschonen: additis rationibus:
 Was den Punctum absolutionis ab inquisitione anbetrifft/
 solches ist in dem erst angezogenen Urtheil justissime erkannt und
 ausgesprochen worden: Denn nachdem Inquisit den ihm fol.
 234. seqq. zuerkandten Reinigungs-Eyd wbrechtlich abgeschworen
 und dadurch die vorgeschüzte Nothwehr nunmehr völig erhal-
 ten / hat er nothwendig von der wider ihn angestellten Inquisi-
 tion entbunden und absolviret werden müssen / dahero denn auch
 solches für Rechts-beständig angekommen / und in soweit bey
 denen Actis gar wohl gelassen werden kan. Unbelangend aber*

das übrige / so in eben diesem Urtheil weiter ausgesprochen worden (daß nehmlich Inquisit die auf diese Inquisition ergangene Unkosten weiter nicht / als biß auf das C.ische Urtheil / wie selbige Act. fol. 150. & seqq. liquidiret und moderiret worden / selbst zu bezahlen pflichtig; Die übrigen aber der Gerichts-Herr und Gerichts-Verwalter abzutragen / oder über sich ergehen zu lassen; sowohl dem Inquisito alle durch diese widerrechtliche Wegnehmung der Sentenz verursachte Schäden und Unkosten zu erstatten / auch künfftighin dergleichen eigenthätiger Wegnehmung der eingeholten Urtheil / von den Acten / bey Straffe einer tapffern Geld-Busse / oder nach Gelegenheit der Benehmung der Gerichte sich gänzlich zu enthalten schuldig seyn/2c.) solches alles kan nicht anders / als für null und nichtig angesehen / und declariret werden. Und ob gleich pro justificatione dieser erst angeführten Erkenntnis dieses zum Fundament gesetzt und pro ratione decidendi angebracht wird; daß / weils Befehl der fol. 152. befindlichen Registratur der Gerichts-Herr und Gerichts-Verwalter das zu C. eingeholte und fol. 152. zu lesende Urtheil welches Inquisiten simpliciter ab inquisitione absolviret / widerrechtlich ab actis genommen / und ohne eingesendeten unterthänigsten Bericht an Sr. Hoch/Fürstl. Durchl. und daher zu erwartenden gnädigsten Befehl / wie billig und von Rechts wegen hätte geschehen sollen / für sich an ein ander Collegium verschicket / und dadurch alle die nachhero erfolgte Unkosten muthwillig verursacht: So haben wir doch / dessen allen ungehindert / solches Verfahren vor illegal und widerrechtlich nicht ansehen noch erkennen können / sondern sind vielmehr der beständigen Meynung / daß der Gerichts-Heer und der Gerichts-Verwalter hierinnen dasjenige gethan und beobachtet / was einem verständigen und gewissenhaften Richter in dergleichen wichtigen Fällen zu thun oblieget. Solches nun Rechts-behöriger massen darzuthun und zu erweisen / setzen wir vornehmlich dieses zum Fundament: Quod eo in casu, quo judici dubia & anceps videtur causa, is prudenter agat, si periciorum maxime Jurisconsultorum, de ea petat consilium, arg. cap. statutum II. §. Assessorum de Rescriptis in 6to. Id quod hodie haud raro explo-

exploratum est. Quinimo potissimum in Criminalibus causis cavetur, ut Judices de causa controversa peritiores consulant per *Ord. Crim. Carol. V. art. fin. ibique Blumb. & ad art. 7. Job Baptist. Aſin. in Judic. praxi §. 23. cap. 1.* Quando autem peritiores consuluit Judex, ipsorum NB. consilium diligenter legere & accurate expendere jubetur ac dispicere, an sibi expediat illud sequi, nec ne *cap. 7. X. de Arbitr. l. 2. in f. ff. Mandat.* quippe cum de Syndicatu teneatur, si consilium intelligat iniquum, ac nihilominus id in judicando sequatur, sicuti videre est apud *Harpr. ad pr. Inst. de offic. Jud. n. 46. & seqq.* & post alios à se allegatos late docuit *Vanius de Nullitat. sentent. ex def. jurid. Ord. n. 151. Bocer. disput. 28. ib. 23.* Aus welen bishero angeführten Momentis, nunmehr leichtlich zu judiciren / daß bey Versüßung des ganzen Processus also verfahren worden / wie es die Rechte und der Inquisition-Process erfordert; inmassen auch in diesem Stücke des Gerichts-Herrn seine Vorsichtigkeit / deren er sich ante publicationem & executionem des C.ischen Urthels gebrauchet / mehr zu loben / als zu improbiren ist; Absonderlich, da der Sachen Verlauff nachgehends gar deutlich gewiesen / daß er solches Urthel weder zur Gefährde des Inquiritens / noch auch solches ganz und gar von denen Actis zu lassen / sondern weiln er solches allzu gelinde / und denen Acten und Rechten nicht allerdings gemäß zu seyn / nicht ohne erhebliche Ursache geglaubet / und dahero / sowohl zu Beruhigung seines Gewissens / als auch mehrerer Sicherheit wegen für nöthig befunden / sich anderweit bey einem andern Rechts-Collegio informiren zu lassen / ab actis ad interim removiret; daß aber solches / absonderlich in dergleichen wichtigen Fällen / erlaubt sey / und man auch in praesenti hierzu gnugsame Ursache gehabt / solches bezeugen nicht allein die zu B. und D. eingeholten Urthel / welche das C.ische improbiret und reformiret / sondern auch das E.ische Urthel selbst / als in welchen Inquisiteus, nach Inhalt des C.ischen nicht absolviret / sondern ihme Tortura spiritualis zuerkannt worden / anmit aber ipso facto sich offenbahret hat / daß hierunter der Gerichts-Herr jedennoch nicht temere verfahren / sondern seines Unternehmens

Grund gehabt / michin aber / ut eo in passu vincens, in keine
 Kosten zu condemniren stehe. *arg. l. 13. §. 6. C. de judic. ibique
 Brunn. & in Proceß. Inquisit. c. 9. n. 2.* Dahero denn nicht wohl zu
 begreifen ist / warum und auf was Weise der Gerichts. Herr un
 Ser. W. in expensas condemniret werden können / da abson
 derlich selbige / nach dem sich vor Augen legenden und im E.ischen
 Urthel selbst erkannten Event, nicht sonder rechtliche Erheblich
 keit gehandelt / und auch mit der Execution des von der Juri
 sten. Facultät aus B. erhaltenen Urthels gleichfalls in Ruhe ge
 standen / nachgehends aber beyde / nehmlich sowohl das C.ische /
 als B. ische Urthel zu denen Actis gethan / und mit unterthänigsten
 Bericht an die Hoch. Fürstliche Landes. Regierung eingesendet /
 und wie sie sich weiter hierbey zu verhalten hätten / gnädigsten
 Befehl und Bescheid erwartet / welcher denn auch bald darauf
 erfolgt / da sowohl derer Herren C.ensium rationes decidendi
 erfordert / als auch / wie weiter in der Sache procediret werden
 solle / gnädigst resolviret und anbefohlen worden. Nachdem
 nun aus diesem Verlauff zu ersehen / daß (1.) die Hoch. Fürstli
 che Regierung das diesfalsige Verfahren sich gnädigst gefallen
 lassen. (2.) Der Gerichts. Herr und dessen Gerichts. Verwal
 ter nicht einmahl einiger culpæ, vielweniger eines Doli zu Inqui
 sitens. Gefährde beschuldiget werden können; (3.) Die zu B.
 und D. eingeholte Urthel das C. ische improbiret und reformiret;
 Ja so gar auch (4.) so hier vornehmlich zu attendiren / die Her
 ren E.enses das C. ische Urthel selbst nicht confirmiren können /
 sondern Inquisiten vorhero über gewisse Punkten das Jurament
 zuerkant: Als folget hieraus von selbst / daß erst besagter
 Gerichts. Herr und Gerichts. Verwalter weder in expensas kön
 nen condemniret / noch auch mit einiger Straffe und Commi
 natione de jure angesehen werden / sondern daß vielmehr Inqui
 situs alle auf diesen Inquisition. Proceß verwendete Unkosten
 zu erstatten schuldig und verbunden sey. *vid. Carpz. P. 3. qu. 138.
 n. 16. Blumb. ad Ord. Crim. art. 240. n. 7. D. R. W. & à
 Regimine simul rescribatur, ut utraq. sententia tam E.
 quam Facultatis. F. Reo, in tantum tamen saltem, in
 quantum ad eundem attineret, publicaretur, quo facto &
 Reus*

Reus acquievit & præstitis, quæ ex sententiis præstanda erant, causam hanc maxime intricatam finivit.

§. IX.

Quid si autem addit speciale statutum recessum à sententia semel latâ, ante publicationem prohibens, illud Judex negligere nequit, Cujusvis n. Reipubl. Legislator in utilitatem subditorum leges sanxisse præsumendus, cui utilitati Judex contravenire nequit. Certus etiam esse debet erroris, uti prædictus casus docet. Judex enim peritiorum consilium non sequens & sine causa ab eorum sententia discedens male judicasse & gravasse præsumitur *Brunn. in Pr. Civv. c. 27. n. 11. p. 25.* Nec partium compromisso aut voluntati publicationem exigenti Judex in civilibus contravenire debet, licet una ex iis lædatur.

§. X.

A Rescripto Principis ob reverentiam eidem debitam recedere & aliud decisum ferre non licet, sed illud aut publicare, aut si dubius ejusdem tenor judici videatur, rem iterum submitte referre & aliam resolutionem expectare eamque expedire debet. Contra rescripta enim & petitio sententiæ est prohibita *Mand. El. 28. Jan. 1579.* Et reverentia summo Principi debita exigit, ut ejusdem mandata ad amissim observentur, præcipue quando ad transmissionem actorum, prævia causæ cognitione, sunt lata. Et licet Judex suæ informationis tantum causa rescriptum petierit, tamen ab eodem temerè recedere & contra illud decidere nequit: voluntas Principis enim loco legis est, quam Judex sequi debet. Quando autem ad erroneam relationem, aut alterius partis sub- & obreptionem sunt emanata, Judex vel ad partis instantiam, vel, si præjudicium sibi enasci putet, proprio motu & ex officio, in quo in relatione aut petitione erratum, ea qua decet, submissione aperire & novum rescriptum expectare potest. Princeps enim præsumitur sic voluisse, si relationes aut preces veritate nitantur, *C. 2. X. de rescript. l. 7. C. de divers. rescript.* Et quamvis ejusmodi rescripta ad unius tantum partis instantiam & supplicationem

De Rescriptis Principum.

ab his recedi

& res aliter

decidi nequit

Sed Judex

eadem aut

publicare,

Aut rem iterum

submitte

referre.

nem absque causæ cognitione data, non transeant in rem judicatam, *Ziegl. in introd. ad Pr. Sax. c. p. 60. n. 23.* nec sic executioni mandanda sint, adeoque judex relationes de novo facere necesse non habere videatur: Hoc tamen tantum obtinet in causa civili, inter partes litigantes, ubi pars quævis necessario audienda; Non vero in criminalibus, ubi Judex ex officio procedit & delinquens adversarium, nisi judicem non agnoscit; aut iis in civilibus, ubi qualitas causæ intervallum & spatium remedia suspensiva, quæ contra Rescripta per *Berg. Oecon. p. 24. n. 5.* admittuntur, interponendi non concedit, aut eadem plane abscindit v. g. in cambialibus, Hisce enim in casibus Judici necessario incumbit, aut per relationes competentia, contra ejusmodi rescriptum, ex officio observare, aut ad instantiam impetrantis ex reverentia Superiori debita illud exequi.

§. XI.

Executio Rescriptorum interdum periculosa.

Executio autem hæc judici, in ejusmodi casu, ubi parti spatium aut facultas remedia interponendi, aut competentia alio modo observandi non conceditur, periculosa esse potest, hinc Judex circa illam eo majorem præcautionem adhibere necesse habet.

§. XII.

De opinionibus Artë peritorum. Ab his prorenata recedi potest.

Opiniones Artë peritorum, quod attinet, pro sententiis illæ haberi, vix poterunt. Ut plurimum enim expetuntur, ut tanquam testes judici fidem faciant, & probationi admittantur, non autem decident. Sodalitium enim non gaudet vocatione & potestate publica, qua Collegium Juratorum; Et eorum Videtur, nisi in id compromissum fuit, neminem stringit. *Gail. Lib. II. Obs. 3. n. 10. Adrian. Bey. in Pr. Meuban. caus. c. 36. §. 14. n. 2104. Hippol. de Marsil. in L. un. C. de rapt. Virg. n. 145.* Nihilominus vero, sine sufficienti causa, pro lubitu & sine ratione recusari nequeunt; Frustra enim eosdem adhibuisse judex non dicatur, in primis, si ut decet, peritissimos, quos habere potuit, adhibuit & eosdem jurare curavit. Juramenti enim non ludendum; Nec judicis scientia omnibus negotiis sufficiens est, ultra scientiam artis autem,

autem, quam profitetur, procedere, nec potest, nec debet. Quodsi autem erratum ab iis esse, peritorum accuratori iudicio, vel aliis probabilibus argumentis comprobetur, quam maximè ab eorum iudicio recedi potest. *Brunn. ad. L. 2. C. de ponderat. & auri illat. Adrian. Beyer. d. l.* Nunquam enim Iudicium peritorum, præcipue in re, ubi veritas est occulta, transit in rem iudicatam *Myns. Cent. 6. obs. 35. n. 15.* adeoque retractari potest, quod iudicarunt periti. Sic efflagitat *Conf. Crim. Car. art. 147. & 149.* ut in vulnerationibus periti adsciscantur, qui de lethalitate & qualitate vulneris testentur; nihilominus inspectione non rite peractâ, adhuc semel eadem repetatur, ideoque cadaver, jamjam sepultum, iterum re adhuc integra effodiatur, aperiatur & inspiciatur. *Carpzov. pr. Cr. P. 1. qu. 26. n. 19.*

§. XIII.

Revertimur ad Sententiam. Sicuti vero, ante publica-
tionem, illa nullius est efficaciz, nec quicquam operari po-
test *Carpz Pr. T. T. 16. a. 3. n. 1. ibique allegat. Pr. Sax. & Judici* *Post Publica-*
circa eam uberior licentia competit; ita post eam locum ha-
bet illud Pilati *ὁ ἡγερέσθη, ἡγερέσθη.* Judex enim tunc mentem *di nequit, ne-*
suam de jure explicavit, cui ex sua parte statim standum, & *que in Civili-*
& omnis mutationis & correctionis expers est, quod pro nun-
ciavit, definit enim tunc esse Judex *l. 55. ff. de re judicat.* Nèc
quicquam refert, sive ipse, sive Collegium Jctorum id con-
ceperit. A Judice enim pronunciante illud accipit suam au-
toritatem. Eo ipso enim, quo à Judice sententia litiganti-
bus prælegitur, autoritatem consequitur, approbatur, illi-
que efficacia tribuitur *Carpz. P. Pr. T. 16. a. 1. n. 51. 55.* & alteri
parti Jus quæsitum acquiritur. Hinc etiam Judex illam exe-
qui debet, ut autoritas rerum iudicarum subsistat, & vi-
ctori jus quæsitum, quod nec per Judicem, nec per Princi-
pem adimi potest, maneat. *Huber. pral. ad ff. de re jud. pof. Cum & Su-*
p. 396. b. *periores non*
recedunt.

§ XIV.

Contigit quidem in prædictâ causâ Lengenfeldensi, cu-
jus mentionem §. 6. fecimus, casus, ubi sententiam publi-
catam,

catam, nec suspensam, expedire non licebat. Nimirum per sententiam electioni Rei P. erat relictum num jurare, an per probationem conscientiam defendere velit; sententia publicata, & non suspensa in rem judicatam transierat non tantum, sed & Reus, posterus eligens, articulos cum nominibus testium tradiderat, iudex ad ejus petitum terminum productionis præfixerat, partes in termino præsentantes erant & Reus quicquid suarum erat partium observaverat, Actor W. autem, provocando ad Superiorem, protestabatur contra jusjurandum testium eorumque examen, contendens, quod Edictum von der Selbst Rache und Injurien, ejusmodi prolixitatem non admitteret; Licet igitur in dicto mandato ne verbum quidem prohibita exonerationis conscientia per testes habeatur, nihilominus tamen rescribatur: Nach dem wir in dergleichen Sachen Weislauffigkeit / solglich auch die / dem Beklagten fol. 44. nachgelassene Vertretung des Gewissens mit Beweis zu verstaten / nicht gemeynet sind / als ist hiermit unser Begehren / du wollest selbigen damit nicht zulassen / im übrigen aber / nach Anleitung des d. f. befindlichen Urtheils / ferner gebührend verfabren; Ast ab hoc speciali casu ad universalitatem argumentandum non est. Summus enim Saxonie Legislator, in mandato prædicto, in genere ambages & prolixitates processus in certis & in ipso Mandato denominatis causis, omni modo, ob utilitatem publicam coarctari voluit, & cum defensionis conscientia expressa mentio in eodem non sit facta, voluntatem in speciali Rescripto planiorem reddere maxime placuit, præcipue, cum hoc modo aliis metuendis ambagibus via præcinderetur. Jusjurandum enim, aut exonerationem conscientia absque delatione sententiantes injunxerant, & sic partibus de nullitate excipiendi viam aperuerant, quæ per hocce Rescriptum præcludebatur.

de quo tamen ad alios non argumentandum.

§. XV.

Ampliatio recessus prohibita.

Stare debet Iudex publicato, sive sit justum sive erroneum l. 55. ff. de re jud. seu male seu bene functus fuerit officio,

cio, nec habeatur respectus ad errores, an illi nullitatem producant, nec ne; quicumque illi sint, iudicis officium impedire non possunt, sed iisdem non obstantibus, procedere debet *Carpz. P. 1. C. 26. d. 22. ibique allegat Gail. L. 1. obs. 127. n. 10. & Myns. C. 4. obs. 64.* differentia enim ea, an in thesi, an in applicatione sit erratum, an hinc sententia ipso jure sit nulla nec ne, an nullitas sit sanabilis an insanabilis, in gratiam non iudicis, sed litigantium est inventa; qui & fatalia aut suspensionis decisi, aut querelæ & exceptionis nullitatis pro diversitate Jur. Civ. & Sax. observabunt, pro ut docet Dn. Menck. in *Tab. Syn. ff. p. 701. & Ziegl. ad O. P. S. T. 38. ad verb. in deducirung.*

§. XVI.

Obj. quod nullum est, nullos habet

Ast reclamari videtur: quod id, quod nullum, nullos effectus, nec habeat effectus, hinc sententia nulla, nec in rem judicatam expediri de- transire, nec rei judicatæ actionem & executionem, in qui- bus alias effectus sententiæ consistunt, per *Hub. pralect. ff. de re jud. n. 42. & 49. p. 396. & 399.* operari, adeoque nec iudicem ad ulterius procedendum compellere possit. Cui applaudunt vulgata: quod sententia contra jus in thesi lata, sit ipso jure nulla, nullius sit momenti, nec subsistere, nec authoritatem sententiæ retinere possit, licet per provocationem non sit suspensa *L. 1. C. quando prov. non est necess. nec appellatio- ne contra eam opus sit l. 1. §. 2. ff. qua. sent. sine app. nec præscriptione confirmetur l. 19. ff. de appell. nec nomen senten- tiæ habere mereatur l. 4. ff. de re jud.* Sed hæc omnia ea- dem nobis non esse videntur, quæ nos a nostra sententia rece- dere commovere queant. Ea enim, quæ sunt adducta, plus non inferunt, nisi illud, quod pars læsa, etiam post decen- ratione par- dium, tam per modum actionis, quam exceptionis contra sententiam audiri debeat, & pro re nata, reformationem ejusdem, æque bene ac si appellaverit, sperare & senten- tiam in eum statum, quasi non adfuisset, iterum deducere possit; nequiquam vero, quod iudex proprio ausu ab ulte- riori

Resp. Sen- tentia nulla, non inferunt, nisi illud, quod pars læsa, etiam post decen- ratione par- dium, tam per modum actionis, quam exceptionis contra sententiam audiri debeat, & pro re nata, reformationem ejusdem, æque bene ac si appellaverit, sperare & senten- tiam in eum statum, quasi non adfuisset, iterum deducere possit; nequiquam vero, quod iudex proprio ausu ab ulte- riori

Ante allegationem enim nullitas non presumitur, riori procedendo desistere & parti executionem urgenti eandem denegare debeat. Judex enim post implorationem partis demum ad executionem sententiæ procedit, quæ imploratio non, nisi præterlapso decennio, fieri solet; Elapso autem hoc spatio, sententia non suspensa in rem judicatam transiisse videtur, & judicatum pro veritate habetur *L. 25 ff. d. stat. hom. L. 207. ff. de R. J. relicta lasso licentiâ, intra tempus definitum, deducendi nullitatem. Effectus enim sententiæ est, quod jus faciat inter partes; & præcisè ei sit parendum, adeo, ut nec Princeps jus per sententiam quæsitum auferre possit, licet ad audientiam, vel causam denuo cognoscendam, condemnatum restituere possit, ne alter lucretur cum alterius damno, *Brunnem, Pr. Civ. c. 27. n. 62. p. 265.**

S. XVII.

Nec sufficit allegatio, sed deductio necessaria. Nullitas hinc inde ante omnia proponenda & demonstranda; quod enim nullum dicitur, non statim nullum est. Et licet quis moverit querelam, non tamen statim ei credendum & ab ulteriori processu abstinendum, sed deductio nullitatis est expectanda. Hinc inde inhibitio, unâ cum citatione super nullitate petita, non conceditur, quia sententia in rem judicatam transiisse creditur, cujus executio, in civilibus neutiquam, bene tamen criminalibus *Brunnem, Pr. Civ. c. 28. n. III. p. 304.* nullitatis prætextu, impediri potest, etiam si supplicans alleget notoriam nullitatem, quia hoc casu, cum sit præsumtio pro sententia, nudis narratis supplicantis non creditur. *Gail. L. 1. O. 127. n. 10. Brunnem. in Pr. Civ. d. l. n. 10.* sed potius, uti dictum, in casum succumbentiæ de pœna solvenda cavendum *Brunn. d. l. n. 113.* Multo minus Judex, querela nullitatis nondum institutâ, a sententiâ recedere & parti sollicitanti executionem denegare potest; Ipse enim sententiam in ferram trahere & litem movere nequit, sed tunc tristissimum illud locum habet: ubi non Actor de nullitate, ibi nec Judex. Et imputent partes sibi, quod sententiam, sanabiliter nullam, non suspenderit, sed acquieverint & efficaciam

ciam nancisci permiserint, cum facillimo negotio, intra descendium, vires ejusdem impedire potuerint. Nec immerito sententia, insanabiliter nulla, habebitur pro justa, donec defensum suum partes aperiant; dum justitia sententiæ metienda sit etiam ex consensu partium *L. 26. ff. de re jud. Menck. in Tab. Syn. ff. de Re jud. p. 520. & Mev. Pr. 3. Dec. 112. n. 6.*

§. XIIX.

Et quamvis Judex sententiam notorie nullam ipse corrigere posse a *Mev. P. 6. Dec. 256.* dicatur, & executio sententiæ impediatur, si nullitas sit evidens & notoria *Brunn. in Pr. Civ. t. 28. n. 110. p. 304.* & ex actis appareat, nec altiore indaginem requirat; adeoque allegatio & deductio necessaria esse non videatur: Tamen allegatio per hoc non excluditur & sufficit ad evidentiam actorum provocari. Et sic objectionis hæc nobis non refragatur; statuimus enim tantum, quod judex, antequam evidentissime elucescat, proponatur & demonstretur nullitas, libere pergere & sententiam ad instantiam partis executioni mandare possit & debeat, quando autem in judicium deducta est nullitas & ex actis apparet, ulteriori deductione opus non est, sed tunc sententia pro nulla est habenda, omni effectu destituitur, & executio ejusdem recte intermittitur.

§. XIX.

Sed quid si judex, post publicationem, errorem commissum conjiciens, aut saltem de justitia sententiæ dubitans, executionem ejusdem & ulteriorem processum conscientia suæ averfari autumet; annon nihilominus eandem expedire & officio suo fungi debet? *Resp. Melius fecisset: si ante publicationem majorem sollicitudinem & curam adhibuisset, nunc autem re non amplius integra factum infectum reddere, aut intempestiva sua cognitione erroris, & hinc orta scrupulositate, alteri per publicationem attributum,*

tributum jus iterum auferre nequit. Interim secum pen-
 fitet, an sibi dolus, aut culpa, imputari possit, ita, ut de-
 trimentum parti allatum, declinare potuerit & debuerit, v.g. si
 sententiam proprio motu petitam, licet eandem erroneam co-
 gnoverit, aut facile talem cognoscere potuerit, nihilominus ta-
 men pro vera pronunciavit, nec ne: priori casu a conscien-
 tiaorsu se liberabit optime, si laeso litiganti praestans in-
 teresse liti finem imponit; sin autem sciat, quod sibi nihil culpa
 imputari possit, consideret potius, non tantum, quod pars laesa
 damnum, quod sentit, sua culpa sentiat, ejusque negligentia
 concurrat, dum sententiam erroneam vires rei judicatae
 consequi & parti facultatem ulterius procedendi, & execu-
 tionem petendi nasci passa est, nec nullitatem detegit; sed et
 quod sententia, quae in rem judicatam transit, pro verita-
 te, uti dictum, habeatur, & sic per executionem illius,
 quod in veritate consistit, a se aliquid mali non committi;
 econtra suum efflagitare officium, ut ad alterius partis instan-
 tiam secundum leges praescriptas procedat, & executionem
 faciat, uti monitum §. 8. c. 2. leges enim id exigunt, quibus
 clementiorem judicem esse non oportet. *Nov. 82. c. 10.* sed
 potius legem duram servare *l. 12. §. 1. ff. qui & a quib. manum,
 lib. non fiant.* quae leges Civiles quam maxime & conscientiam
 spectata Legislatoris autoritate & utilitate publica, secu-
 ram reddere valent, *Menck. Tab. Syn. ff. de oblig. & act. p. 578.*
 cum nulla suspicio calumniae in leges quae sanctae sunt, ca-
 dere possit. *Cz p. 1. C. 12. D. 25. n. 3.* Sed si nihilominus pro-
 cedere non audeat, nec per amicabilem compositionem lis
 finiri queat, alteri judicandi officium, consentiente Superiore,
 relinquat.

§. XX.

*Quid de Re-
 scriptis &
 opinionibus
 arte perito-
 rum sentien-
 dum?*

Quomodo Judex circa Rescripta & opiniones Perito-
 rum post publicationem se gerat, §. 10. jam dictum, ad quod
 brevitatis studio nos referimus.

Th. XXI.

§. XXI.

Sicuti vero in civilibus à sententia publicata Judici recedere non licet, ita nec in Criminalibus. Nunquam enim clementior aut severior sit Magistratus ipsa lege & æquitate. *Neque in Criminalibus recedere*
Cz. Pr. Cr. P. 7. qu. 150. & uti dictum, ne quidem decidere, à sententia
 multo minus decisum mutare, aut emendare potest, sed si *licet.*
 circumstantiæ mutationem aut mitigationem aut exasperationem sententiæ urgent, Superiori, ad quem jus aggratiandi spectat, nimirum Principi, LL. ferendarum potestate gaudenti, causa erit referenda *Brunn. ad L. 6. ff. de off. Præs. n. 2. 3.*
 Huic enim, si regalibus gaudeat, potestas emendandi sententiam in causa criminali *Huber. in Præl. ad ff. de re judic. poss. 44.*
 & pœnas, jure humano, determinatas & per sententiam justam impositas, augendi per *l. 45. §. 1. ff. de re jud. competit, quidni &* sententiam erroneam corrigendi? Cessat enim in Criminalibus ratio immutabilitatis sententiæ, nimirum præjudicium privatorum. Pars enim, hic non est, uti in civilibus, cui per publicationem jus esset quæsitum. Hinc Superior hic non semper præcisè secundum Acta & probata, decidere necesse habet, sed secundum æquitatem judicare valet. Nec hoc nesciunt prolapsi & inquisitionem, infamiam & aliam non levem promeriti pœnam; Supplices proinde adeunt Superiorem, contendunt, ut aboleantur acta, aut sigillo Principis obfignentur, & ut eo minus præjudicium sibi creatur, statim ab initio, antequam inquisitionem aut sententiam condemnatoriam, quippe quæ demum in delictis privatis, infamiam importat, expectent, abolitionem, offerendo pecuniæ summam anxie petunt. *Aut alicui à Superiori sit concessum,*
 Magistratus igitur inferior licentiam recedendi a sententiâ in Criminalibus non usurpet, nisi in quantum sit à Principibus. & qui eadem potestate polleat, concessum
 Sic jure Sax. Electorali in delictis, quæ pœnam arbitrariam delinquentibus irrogant, exceptis delictis carnis *Berg. Oecon. Jur. p. 907.* mutatio non tantum, sed etiam mitigatio, certas ob causas, si v. g. sub promissione mitioris sententiæ, confessionem

tionem Inquisiti elicuerint iudicibus est relicta *Dec. El. 91. in f. & autumat Phil. obs. 1. ad d. obs. n. 55.* hoc merito Dominis jurisdictionalibus concedendum, cum & alias iudici integrum sit, ex pœnis arbitrariis unam eligere & pro arbitrio vel graviolem vel mitiorem irrogare *d. l.* Quotidiana etiam praxis terræ Saxonice Electoralis comprobat, hanc concessam potestatem. Ibidem enim sapius ex iustâ causa, non tantum commutatio pœnæ dictatæ arbitrariæ, in mitiorem contingit, hoc observato moderamine, ut multa, pro sustigatione & relegatione perpetua, iudici quidem inferiori, ad quem superior iurisdictione pertinet, tanquam fructus ejusdem solvatur, *Carpzov. Crimin. qu. 109. n. 29.* sed ab eo postea piis causis erogetur, ad quas etiam spectant pauperes ejusdem ecclesiæ, ubi delinquens habitavit, eingesfarret isti sicuti hoc præjudicio comprobat *Berg. in Oecon. p. 907.* pecunia autem, qua temporaria relegatio, aut carcer redimitur, sisco magistratus & dispositioni ejusdem liberiori relinquatur. Præterea exerceatur hæc licentia commutationis ab iis, qui patrimoniali gaudent iurisdictione, neutiquam vero a Præfectis, quippe qui causam Principi suo referre ejusque moderamen & determinationem expectare necesse habent. *Berg. d. l.* Sed etiam multæ minuuntur & pro re nata penitus remittuntur. *Carpz. Pr. Cr. 90. 150. n. 85. & Pr. T. 23. A. 4. n. 72.* Quæ facultas minuendi multam, etiam jure Civili, iudici inferiori permissa erat. *Brunn. ad 6. ff. de off. presid.* Hisce igitur iudicibus inferioribus quibus competit in sententiis iustis & ad normam juris conceptis determinatas pœnas commutare, aut minuere aut augere, licebit etiam, iisdem in casibus, sententias erronee latas emendare. Cui competit enim plus, nimirum recedere a iusto, licebit etiam, quod minus, erroneum non expeditum relinquere aut mutare. Sufficiant hæc dixisse de officio iudicis circa decisum erroneum. Nunc

CAP. IV.

Examinabimus brevissimis, ad quæ Judex, officio suo circa id quod erroneum est, non satisfaciens, teneatur.

§. I.

Necessè non erit, speciatim hîc investigare, quid Juris? si decidat ubi sententiam aut Rescriptum expectet, et vice versa, aut si erroneam sententiam publicet, ubi non debet, aut si recedat, ubi expediat & contra. Omne enim illud, ubicunque peccaverit, concurrat in eo, quod malè judicasse & officio sinistrè functus fuisse dicatur. Nec ulla intercedit differentia, num ex proprio deciso quis erret, aliumque lædat, an sententiam ab alio latam, quam erroneam cognovit, aut cognoscere potuit, dicam an debuit, alteri præjudicium afferat; Cum per hanc publicationem, & executionem approbet errorem.

§. II.

Hoc potius, ob diversum, quod judici creatur, præ-Dispicendum, percrutandum, an sciverit & studio & proposito deliquerit; an nescierit, scire tamen potuerit & debuerit. lo, an culpa posteriori casu de culpa, sive ex negligentia, sive ex im-male functus perientia, proveniente, tenebitur, litem suam fecisse di-fuerit officio. cendus, hoc est, actione in factum à læso ad interesse, Cz. Pr. Si ex culpa, T. 21. a. 1. n. 57. id P. 1. C. 29. de 24. n. 3 & C. 32. d. 2. n. quod litem suam probandum, secundum æquum judicis arbitrium, etiam hofacit, & ad die, cum non recesserit ab usu, uti Mev. p. §. d. 480. de-interesse te-monstrat, est conveniendus l. f. ff. de extraord. Cognit. Hopp. netur. ad pr. I. de obl. qua quasi ex Del. p. m. 957. Judicis enim ne Etiam hodie, gligentia

G

gligentia partibus nocere non debet, Cz. P. 1. C. 16. d. 3. n. 4. nec tertio Cz. L. 3. T. 12. R. 114. n. 22. id. Proc. Jud. T. 13. A. 1. n. 107. æque minus suffragabitur eidem imperitia. Hæc e-

Neque enim nim etiam culpæ annumeratur L. 132. ff. de R. J. in eo, qui negligentia peritiam profitetur. l. 8. §. 1. ff. ad L. Aquil. §. 7. J. de leg. Aquil. neque impe- l. 2. §. 43. ff. de O. J. aut eam habere debet. l. 9. pr. §. 3. ff. d. ruita Judicis jur. & fact. ignor. Judex enim exercuisse se debet in arte, alteri obesse quam profitetur. Non enim ad dispositionem sui cerebelli, fed potius legis & consuetudinis arbitrium suum dirigere debet, Carpz. L. 4. t. 1. R. 5. n. 12, & hinc scire, quod justum est. Carpz. L. 2. T. 5. Resp. 64. n. 2.

§. III.

*Nec excusan-
dus statim, si
Peritiores
consultuit.
Nisi sint casus
dubii.*

Et quamvis ille, qui ex Jctorum Judicio & Consilio judicat, nihil injuria fecisse dicatur, tamen hoc, uti deductum, non excusat *Everb. Vol. II. C. 15. §. 28. p. 214. & 215.* Interim tamen, cum in quam plurimis casibus tota collegia, sibi invicem reperiantur contradicentia, uti §. 8. cap. 3. demonstratum, condonandum erit Judici, in ejusmodi dubiis, sibi per consultationem & informationem prospicienti, uti *Rivin. in præjudiciis ad Enunc. §. O. P. S. T. 1 p. 9.* comprobatur, cum licet omnem adhibuerit solertiam, tamen vix eandem veritatem eruere potuerit, quæ non contradictionem, non spernendis rationibus instructam, inveniat. Excusandus etiam est Judex, quando in sententiâ erratum fuit ex falsâ opinione Arte peritorum. Ejusmodi enim res non sunt de arte, quam Judex profitetur, adeoque easdem ignorare licet. Satisfecit officio, quando eosdem, & quidem, si haberi potuerunt, peritissimos, aptissimos, Juramento ad veritatem asserendam adstrictos, debito tempore & numero, in præsentia partium, quarum interest, adhibuit. Imprudentia enim, ex qua Judex conveniendus, intelligenda est tantum crassa, v. g. eorum, quæ scire debuit, potuit, & certo jure sunt constituta, non, quæ dubii juris sunt, *Berg. Oecon. p. 849. Hopp. ad Pr. I. de obl. que quasi ex del. aut extra Sphæram artis flux posita.*

*Aut ad artem
suam non
pertinentes.*

*Ex impru-
dentia enim
tantum crassa
concur.*

§. IV.

§. IV.

Nec excusationem inveniet, si putet, inique gravatum *Nec excusare*
 appellare debuisse, unde, cum hoc omiserit, sibi illum hoc im- *se potest per*
 putare debere. Nihilominus litem facit suam, per *Everb. d. l. partis negli-*
p. 215. n. 29. ibid. alleg. Dd. Pars enim non appellans præjudi- *gentiam in*
 cat sibi tantum ratione partis adversæ, non vero judicis, con- *omissis reme-*
 tra quem regressus manet. Ad hæc, & adhibitio remediorum *diis commis-*
 suspensivorum est sumtuosa, & eo graviolem reddit restitu- *sam.*
 tionem. Nec juvat eundem, quod nullitas commissa dicatur, *Nec per nul-*
 adeoque causa revocari aut in pristinum statum reduci pos- *litate.*
 sit, quia, commissa etiam nullitate, Judex suam facit litem, &
 parti ad interesse tenetur. *Everb. d. l.* Nullitas enim a parte,
 non vero à Judice opponi potest. Quid quod utrique par-
 tium teneatur, tam illi, cui per nullitatem præjudicium attu-
 lit, quam illi, cujus ab initio commodum promovisse videba-
 tur. Hæc enim, ulterius procedendo ex sententia nullitate
 laborante, expensas erogare necesse habet, ad quarum restitu-
 tionem, quando postea sententia ob nullitatem revocatur, *Ad interesse*
 iudex obligatus videtur, quia pars easdem frustratur. Præ- *non tantum*
 rea culpâ etiam saltim peccans afficiendus est poenâ *Brunnem tenetur, sed*
ad L. 15. ff. de Jud. §. 6. arbitrariâ tamen tantum. *Carpz. L. 2. T. 1. §. puniendus.*
§, Res. 64. n. 6. Treuil. Vol. 1. Disp. XII. n. 14 p. 105.

§. V.

Priori casu & quando sententiam, quam erroneam co- *Sin ex dolo.*
 gnovit, publicavit & circa expeditionem illius peccavit, ex
 malo proposito. quod ex eo, quando forsitan, alias non impe-
 ritus, contra perspicua jura processit, aut acceptis donis cor-
 ruptus est, si alio tempore aliud decisum in ejusmodi causa
 tulit, aut contrarium adhuc defendit, si aliorum Peritorum
 opinionem, probabilioribus argumentis aperte firmatam, ne-
 glexit; aut alio modo se erroris conscium prodidit, præsu-
 mendum,

De Syndicatu mendum, doli se Reum reddidit & a læso ex Syndi-
teneatur, catus remedio ad indemnitatem conveniendus erit;
Carpzov. L. 1. T. 6. Resp. 53. num. 18. quod non
 sublatum, sed in Camera adhuc approbatum dicitur a
Et punien- *Dr. Menck. Tab. Syn. ff. qua sentent. sine app. rescind. p. 712.* publico
das. insuper, ad pœnam luendam, est obligatus, dolose enim
 circa ejusmodi sententiam agens in civilibus præter expen-
 sas & veram litis æstimationem *l. 15. §. 1 ff. de judic.* cum re-
 motione, in triplum dati, promissiduplum, fisco inferen-
 dum, condemnatur, *Nov. 124. c. 2.* aut alio modo arbitrarie
 punitur. In criminalibus vero confiscatis bonis, in exilium
 mittitur *Nov. 124. c. 2. Avth. novo Jure C. de pœna Judic. qui*
Etiã ho- *male judicab.* Hodie cessat quidem confiscatio bonorum, re-
die. motionis tamen & relegationis, vel alia pœnâ arbitraria, pro
 qualitate delicti, afficitur *Cz. Pr. Cr. q. 93. n. 52. seqq.* obli-
 gatur ad æstimationem litis læso præstendam, *l. f. C. de pœn.*
qui male l. 15. §. 1. ff. de Jud. liberans nocentem conscium se de-
licti facit, Carpzov. Dec. 184. n. 11. sitque infamis, imo mortis
 pœna afficiendus, qui innocentem ad mortem condemnat.
ibid n. 14. 15. 16. & L. 2. T. 5. R. 63. n. 8. 9. Subire deberet ean-
 dem, quam Rei liberati pœnam sustinere debuissent *Cz. dec.*
184. n. 8. ex rationibus *ibidem n. 9. 10. 13. 17.* allatis, a-
 liter tamen res se habet de *Jur. Sax. Carpz. ibid n. 18.* Domini
 etiam jurisdictionis, si aut ipsi hoc modo delinquant aut
 Administratoris delictorum sunt participes, graviter multan-
 di, & jurisdictione privandi, uti ex *§. c. 3. dictis* apparet.
Jure Sax. In specie obtinet in Saxoniam, quod injuste incarcerato à Ju-
 dice per singulos dies naturales solvantur pœnæ loco 40. gros-
 si, *Landt. L. 2. Art. 36.* una cum expensis *Cz. crim. P. 3. qu.*
Lim, *III. n. 20.* quos quidem solvere non tenetur, qui ex validis
 iudiciis, aut pravia sententia Jctorum, quemdam in carce-
 rem detrudit *Cz. d. l. n. 76.* qualem defensionis Clypeum con-
 tra insultus litigantium, Rescripta etiam Principum præbent,
Cz. L. 2. T. 5. R. 54. n. 14. inprimis, si circa ea, uti *§. 10. c. 3.*
 monitum, debitâ providaque circumspectione Judex utatur;
 sed non putamus sententiam erroneam, quam judex talem
 cognovit,

cognovit, aut cognoscere potuit, hanc immunitatem præstare.

§. VI.

Miserum quidem remedium litigantibus læsis videtur esse licentia experiundi contra judicem concessa, cum fer- *Et quicquid me nihil aliud sit quam flagellum flagello addere, præcipue solvit non ex cum ex pœna nihil commodi ad læsum redundet, & magi- fisco, sed pro- stratus iniqui eo proniores ad litem gerant animos, quo mi- prio pecunia nus ejusdem incommoda sentiunt in suo marsupio, omnia depromit.* ex arario erogantes: e contra privato acerbissimum sit, sic fatigari, exsuccum fieri & eviscerari. Sed cum judices non ut personæ publicæ, sed tanquam privatæ conveniantur Cz. L. p. 2. g. R. 95. n. 3. 4. apertum est, eisdem non licere ex fisco sumtus litis depromere &, quicquid ipsis ex judicato erit præstandum, ex eodem redimere.

§. VII.

Non tamen actione pulsandus erit Judex, si partes ad certum Collegium ejusque decisum aut Rescriptum Principis compromiserint, tunc enim Judex, voluntati partium se accommodare, & quod transmissionem secutum, publicare necesse habuit, ipsique pro lubitu circa illud decisum procedere non licuit; & imputent sibi litigantes quod suo factò Judicis libertatem certis limitibus circumscripserint. Excusandus etiam aliquantisper erit, qui quidem errorem novit, ex sententia tamen Assessorum, quam sequi debuit, eundem publicare & exequi coactus fuit, & sic non proprio animi motu male judicavit. *Berg. Oecon. p. 349,* licet non sit negandum, quod uti in §. 8. c. 11. dictum, sibi alio modo consulere potuerit, adeoque omnis culpæ non expers sit. Namque in L. 2. ff. quod quisque Jur. in alt. tunc demum imperitia Assessorum magistratui & judici excusationem præbet, quando hic meliora nescit, & doli aut culpæ non arguendus est. Et si quatuor conjunctim concurrere

currere debent requisita, ut recenset *Mev. P. 8. Dec. 480.* si actioni ad factum contra Judicem sit locus, cessabit actio, uno alterove deficiente.

§. XIIX.

Ejusmodi Rarissime quidem ejusmodi actiones in factum, aut ex
actiones non Syndicatu contra judices in Judicium deducuntur licet ut §.
sunt prohibi- 2. & 5. h. cap. monitum, non sint abrogata, quilibet tamen
ta nec abro- potius sibi metuit à Judice, nec facile cum illo contendere
gata. audet; Interim non desunt alia frequentiora remedia, quæ
Adsunt & a- patrimonium non tantum, sed & existimationem ejusdem
lia remedia. minuere videntur. Sic Judici non rite procedenti sportulæ
 denegantur. *Riv. ad O. P. S. T. 36. Em. 17 p. 263.* Lis coram
 eodem pendens ad Superiorem per avocationem transfertur,
 aut alii tractanda committitur, aut alius eidem ad-
 jungitur. De quibus omnibus fusius agere non licet. cum
 temporis Dissertationisque nostræ ratio jubeat nunc, per-
 solutis DEO Trinuno, pro concessis huc usque
 viribus, gratis addere huic
 labori.

F I N E M.

Erhart, Diss., 1718

ULB Halle

3

004 324 196

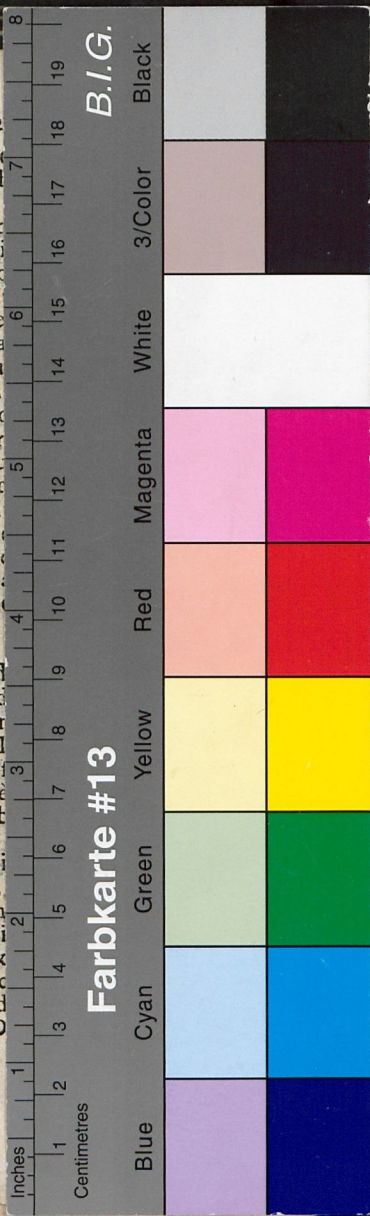

A

Sl.

14

1718, 14

17

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE

**JUDICE
EX ERRONEO CON-
SILIO PRUDENTUM
AUT DECISO PRO-
CEDENTE,**

P. 504.

QVAM
INDULTU AMPLISSIMI JCTORUM ORDINIS,
IN PERANTIQA UNIVERSITATE ELECTO.
RALI ERFORDIENSI,
SUB PRÆSIDIO

ALTISSIMI,
PRO SUMMIS IN UTROQVE JURE HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
OBTINENDIS,
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
IN AUDITORIO JCTOR. MAJORI
DIE IIX. JUNII, A. clo lccc XIIX.
H. C.

SUBMITTET
JOHANNES PAULUS Schneider:
PLAV. VAR.
REGIMINIS DUCAL. SAXO-WEIDAV. ADVOC. ET PROCEL.
PATR. SENATOR.

ERFORDIÆ,
TYPIS JOH. HENRICI GROSCHII, ACAD. TYPOGR.

